

Jaarverslag 2021

INHOUD

VOORWOORD	3
1. BESTUURSVERSLAG	5
1.1 Doelstelling, missie en visie	5
1.1.1 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm	5
1.1.2 Omschrijving van de doelstelling.....	5
1.1.3 Missie en visie	5
1.1.4 Juridische structuur	6
1.1.5 Statutenwijzigingen	6
1.2 Risico's en onzekerheden	7
1.2.1 Financiële risico's	7
1.2.2 Bedrijfsrisico's	8
1.2.3 Reputatierisico's	9
1.2.4 Coronacrisis	10
1.3 Doelrealisatie	11
1.3.1. Groeiplan.....	11
1.3.2 Activiteiten en financiële positie	12
1.4 Financieel beleid en resultaten	26
1.4.1 Financiële positie.....	26
1.4.2 Resultaat	27
1.4.3 Kengetallen	28
1.4.4 Beleid kosten en methoden van fondsenwerving	28
1.4.5 Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen	28
1.4.6 Beleggingsbeleid	29
1.4.7 Analyse Baten en Lasten	29
1.5 Governance.....	30
1.5.1 Samenstelling bestuur en toezichhoudend orgaan.....	30
1.5.2 Taak en werkwijze van directie en Raad van Toezicht.....	31
1.5.3 Bezoldigings- en vergoedingsbeleid	31
1.5.4 Wijze van benoemen en zittingsduur van directie en Raad van Toezicht	31
1.5.5 Verslag toezichhoudend orgaan	31
1.5.6 Gedragscode en richtlijn	32
1.5.7 Databeveiligingsbeleid	32
1.5.8 Integriteitsbeleid	32
1.6 Verwachte gang van zaken.....	34
1.6.1 Wetenschap	34
1.6.2 Gezondheidsfondsen	34
1.6.3 Politiek.....	35
1.6.4 Publiek.....	35
1.6.5 Achterban	35
1.6.6 Rol van Proefdiervrij.....	35
1.6.7 Begroting 2022.....	36
2. JAARREKENING 2021.....	37
2.1 Balans per 31 december 2021	37

2.2 Staat van baten en lasten	38
2.3 Resultaatbestemming	38
2.4 Overzicht lastenverdeling	39
2.5 Kasstroomoverzicht.....	40
2.6 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat	41
2.6.1 Algemene grondslagen	41
2.6.2 Vergelijkende cijfers	41
2.6.3 Algemene grondslagen van waardering	41
2.6.4 Materiële vaste activa	41
2.6.5 Effecten	41
2.6.6 Reserves en fondsen	41
2.6.7 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva	42
2.6.8 Algemene grondslagen van resultaatbepaling	42
2.6.9 Baten	42
2.6.10 Lasten.....	42
2.6.11 Personeelsbeloning.....	42
2.6.12 Kostentoerekening	42
2.7 Toelichting op de balans	43
2.7.1 Materiële Vaste activa.....	43
2.7.2 Effecten	44
2.7.3 Vorderingen en activa	44
2.7.4 Liquide middelen	44
2.7.5 Reserves en fondsen	45
2.7.6 Bestemmingsfondsen.....	46
2.7.7 Langlopende schulden.....	47
2.7.8 Overige schulden en nog te betalen	47
2.7.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	47
2.8 Toelichting op de baten	48
2.8.1 Baten	48
2.8.2 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	48
2.8.3 Financiële baten en lasten	48
2.9 Toelichting lasten	49
2.9.1 Projectbijdragen	49
2.9.2 Communicatiekosten.....	49
2.9.3 Personeelskosten.....	50
2.9.4 Huisvestingskosten	51
2.9.5 Kantoorkosten	51
2.9.6 Algemene kosten.....	51
2.9.7 Afschrijvingen.....	52
2.10 Ondertekening.....	53
3. OVERIGE GEGEVENS	54
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	54

VOORWOORD

Flexibiliteit: wat mij betreft is dat het woord dat past bij 2021. Die flexibiliteit is in dat jaar namelijk behoorlijk op de proef gesteld. Thuis werken, op kantoor werken, afspraken op locatie die op het laatste moment toch online werden; zo gingen we het jaar door. Wat ben ik dan trots als ik de resultaten zie. Het was niet gemakkelijk, maar we hebben veel mooie dingen bereikt!

Ook wetenschappers moesten maximaal flexibel zijn. Zij hadden te maken met onderzoek dat vertraging opliep door coronamaatregelen, met onderwijs dat het ene moment fysiek en dan weer plotsteling online gegeven moest worden. Maar ze hebben het allemaal voor elkaar gekregen. Onze allereerste editie van de Proefdiervrij Venture Challenge, waarin we wetenschappers ondersteunen om hun innovatieve methode om te zetten in een businessplan, moest helaas online plaatsvinden, maar we kijken er met een grote glimlach op terug. Wat een inzet van de teams en mooie resultaten. Dit geeft energie en gaan we zeker voortzetten.

Politiek gezien hebben we vooral in de wachtstand gezeten, ook daar werd flexibiliteit gevraagd. Bijna het hele jaar hadden we immers een kabinet dat demissionair was. Er werd geen nieuw beleid gemaakt, ook niet op het gebied van dierproeven. Hier en daar hebben we toch even van ons laten horen, maar we hebben toch vooral goede ideeën gespaard voor de toekomst. Op Europees niveau gebeurde er meer, met als hoogtepunt de door het Europees Parlement aangenomen resolutie voor een afbouwschema van dierproeven. Een mooie uitdaging, waarbij Nederland een belangrijke rol kan en moet gaan spelen.

Onze samenwerking met gezondheidsfondsen breidden we gestaag uit. Meerdere fondsen hebben het in het afgelopen jaar echter niet gemakkelijk gehad en hadden daardoor andere prioriteiten. De vereniging Samenwerkende Gezondheidsfondsen heeft proefdiervrije innovatie hoog op de agenda staan en zij heeft dan ook een belangrijke rol gespeeld in het opzetten van de subsidieoproep Humane Meetmodellen 2.0. Hiermee is er toch weer aandacht gevraagd en ondersteuning geboden voor proefdiervrij en humaan onderzoek dat beter is voor mens en dier.

Met onze toffe publiekscampagne 'We zijn verder dan je denkt' hebben we heel veel mensen kennis laten maken met Stichting Proefdiervrij en de kansen die een proefdiervrije wetenschap met zich meebrengt. Zo kregen we de kans om een beetje te 'flirten' met doelgroepen die ons misschien nog niet kenden. We hebben grote ambities om ook met hen een hechte relatie op te bouwen in de komende jaren.

Bij de werving van nieuwe donateurs en het behouden van onze trouwe achterban werd ook heel wat flexibiliteit gevraagd. Zo moesten onze wervers op straat zich steeds aanpassen aan de op dat moment geldende maatregelen. Ook de geplande bijeenkomst van de meest trouwe donateurs moesten we helaas uitstellen. Opnieuw is afgelopen jaar bevestigd dat onze achterban loyaal is: in aantal wat afgenomen, maar in bijdrage zeker niet. Heel veel dank daarvoor aan iedereen die zich bij het werk van Proefdiervrij betrokken voelt.

Al met al heeft die flexibiliteit van ons als organisatie in de brede zin van het woord voor een mooi 2021 gezorgd. Je leest er alles over in dit jaarverslag. Mocht je vragen hebben over onze activiteiten of resultaten, neem dan vooral contact met ons op. We zien je mail of horen je belletje graag.

Debby Weijers

Directeur Stichting Proefdiervrij

1. BESTUURSVERSLAG

1.1 Doelstelling, missie en visie

1.1.1 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

De Stichting is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Den Haag ingeschreven onder nummer 27183084. De statutaire naam luidt Stichting AVS Proefdiervrij en zij is statutair gevestigd te Den Haag. De rechtsvorm is de vorm van een stichting.

1.1.2 Omschrijving van de doelstelling

De Stichting stelt zich ten doel: de bevordering van eerbied voor het leven en voor levende individuen in het bijzonder, alsmede de bestrijding en uiteindelijk het geheel afschaffen van proeven op dieren en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord. Onder proeven wordt verstaan alle handelingen voor experimentele, medische, wetenschappelijke en commerciële doeleinden, tenzij het geheel van deze handelingen tot doel heeft, dan wel geacht kan worden tot doel te hebben, het belang van de betrokken individuen zelf. De Stichting streeft naar volledige afschaffing van alle proeven op dieren en vervanging van alle dierproeven door proefdiervrije testmethoden.

1.1.3 Missie en visie

Onze visie

Een proefdiervrije wereld die beter is voor dier en mens.

Visie

Proefdiervrij is overtuigd dat proefdieren op een dag niet meer nodig zullen zijn door de ontwikkeling en implementatie van innovatief onderzoek. Het kan anders! Proefdiervrij ziet zich als de motor achter dit type onderzoek. Alleen door nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen zonder gebruik van proefdieren te stimuleren zal Proefdiervrij haar doel, het vervangen van alle proeven op dieren, bereiken.

Impact

Proefdiervrij streeft naar een maximale impact van haar werk. Impact betekent voor ons dat wij invloed uitoefenen door middel van onze activiteiten. Het betekent dat wetenschappers, studenten, politieke partijen maar ook de alledaagse burger, gaan zien dat er andere en betere mogelijkheden zijn dan dierproeven om onderzoek te doen. Door het gesprek aan te gaan en te communiceren over de mogelijkheden, overtuigen we de wetenschap om proefdiervrije innovaties te ontwikkelen en toe te passen, enthousiasmeren we de politiek en inspireren we het algemene publiek. Daarnaast helpen we om veelbelovende proefdiervrije methoden verder te ontwikkelen en op de markt te brengen. Daarbij vinden we het belangrijk om samen te werken met veel verschillende wetenschappers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere instanties. We betrekken onze achterban en het geïnteresseerde publiek. Op deze manier verbreden we de kennis van en het draagvlak voor de mogelijkheden die proefdiervrij onderzoek bieden.

1.1.4 Juridische structuur

Proefdiervrij is een zelfstandig opererende stichting met twee steunstichtingen: de Anti-Vivisectie Stichting (AVS) en de Stichting Schoonheid zonder Wreedheid (SSZW).

De AVS is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Den Haag onder nummer 41150190 en is statutair ingeschreven te Den Haag. De SSZW is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Den Haag en onder nummer 41149773 en is statutair gevestigd te Den Haag.

1.1.5 Statutenwijzigingen

Gedurende het verslagjaar 2021 zijn er geen statuten gewijzigd.

1.2 Risico's en onzekerheden

Tot de voornaamste risico's die Proefdiervrij loopt, behoren financiële risico's, bedrijfsrisico's en reputatierisico's.

1.2.1 Financiële risico's

De *inkomsten van Proefdiervrij* bestaan voornamelijk uit donaties van particulieren en nalatenschappen. Economische ontwikkelingen en ontwikkelingen in de "geefmarkt" bepalen daarom in hoge mate de hoogte van de inkomsten. De geefmarkt is de laatste jaren niet in positieve zin veranderd, vooral wat betreft structurele giften. Om te voorkomen dat Proefdiervrij haar doelstellingen niet haalt omdat inkomsten tegenvallen, houden wij een continuïteitsreserve aan. Deze was in 2021 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Hiermee is zeker gesteld dat tegenvallende inkomsten niet onmiddellijk invloed hebben op de uitvoering van het Groeiplan 2020-2025. In dit groeiplan wordt de strategie uiteengezet om te komen tot ons doel dat in 2030 biomedisch en biotechnologisch onderzoek zónder proefdieren de norm is. De financiële positie van Proefdiervrij is zeer gezond. Dat betekent dat de impact van eventuele tegenvallende inkomsten beperkt zal zijn. Deze kunnen immers goed worden opgevangen door de continuïteitsreserve.

Voor een goede besteding van de projectgelden is Proefdiervrij in 2013 een overeenkomst met ZonMw aangegaan binnen het programma Meer Kennis met Minder Dieren. ZonMw heeft een volledig pakket procedures voor toekenning en voortgangscntrole van projecten waar Proefdiervrij gebruik van maakt (zie ook 1.3 Doelrealisatie). De projectgelden worden verspreid over een reeks van projecten die in dat jaar gehonoreerd zijn. Mocht een project uiteindelijk toch niet doorgaan, dan zal hierdoor de impact op de resultaten van Proefdiervrij gering zijn. Daarnaast geeft de samenwerking met ZonMw de mogelijkheid om uit meerdere projecten te kunnen kiezen (die zij honoreren), doordat we niet het gehele project alleen hoeven te financieren, maar een kleiner gedeelte kunnen meefinancieren. In 2021 hebben we een overeenkomst afgesloten voor een bijdrage aan de eerste fase van de subsidieoproep "Create2Solve".

Naast het financieren van wetenschappelijke projecten binnen het programma Meer Kennis met Minder Dieren van ZonMw, zijn wij in 2018 ook gestart met 'co-financieren'. Wij hebben ervoor gekozen om aan te haken bij bestaande trajecten en wetenschappelijke commissies die de kwaliteit en relevantie van projectaanvragen beoordelen. Op die manier is het wetenschappelijke aspect afgedicht, waaraan wij zelf nog maatschappelijke voorwaarden toevoegen. In 2021 zijn 7 projecten gehonoreerd waaraan Proefdiervrij een cofinanciering heeft toegezegd.

Het bijdragen aan projecten via cofinanciering brengt het risico met zich mee dat het aantal projecten waaraan wij een bijdrage toezeggen, afhankelijk is van honorering door de subsidieverstrekker. Dat kan dus in theorie variëren van 0 euro tot het maximaal toegezegde bedrag bij alle projecten. Het risico dat wij door te weinig honoreringen niet voldoende aan onze doelstellingen besteden, ondervangen we deels door ook eigen projecten op te zetten, samen te werken met ZonMw en maar een deel van de doelbesteding via cofinanciering te gebruiken. Daarnaast zien wij in de afgelopen jaren dat een relatief hoog percentage van de door ons ondersteunde projecten ook daadwerkelijk gefinancierd wordt. Om het risico verder te beperken, houden wij altijd mogelijkheden voor nieuwe projecten in de gaten.

Het tegenovergestelde risico is meer toezeggen dan we kunnen uitgeven, maar dat ondervangen we door nooit meer toe te zeggen dan mogelijk. We gaan altijd uit van 100% honorering van de projecten waarin wij een bijdrage leveren via cofinanciering.

Als derde manier voor het besteden van onze projectgelden, hebben wij in de afgelopen jaren een aantal eigen projecten opgezet. In 2021 hebben wij het contract met het RIVM voor de leerstoel van prof. dr. Aldert Piersma een vervolg gegeven. Het doel van de leerstoel is het ontwikkelen en toepassen van proefdiervrije onderzoeksmethoden voor de veiligheidsevaluatie van stoffen voor de ongeborene en het stimuleren hiervan door communicatie uitingen. Daarnaast organiseerden wij de eerste Proefdiervrij Venture Challenge: een programma van 12 weken waarin teams ondersteund worden om hun wetenschappelijke vinding om te zetten in een businessplan. Want alleen door de implementatie van proefdiervrije modellen, maken deze modellen proefdieren overbodig.

Door samenwerkingen, cofinanciering en eigen projecten, hebben wij in 2021 696.445 euro bijgedragen aan projecten. Dit is iets lager dan begroot en doordat daar nog eens hoger uitgevallen baten bijkomen, slaan wij helaas niet de slag die we voor ogen hadden om de reserves te verkleinen. Dit is op dit moment wellicht het grootste risico voor Proefdiervrij te noemen. In 2022 ontwikkelen wij daarom een plan van aanpak voor de bestemmingsreserves. In dit plan spreiden we onze kansen en zoeken we naar mogelijkheden om onze impact zo groot mogelijk te maken.

In de financiële en contractuele procedures wordt gewerkt met een strikte functiescheiding. Het aanscherpen van de administratieve organisatie staat jaarlijks op de agenda. In deze administratieve organisatie is bijvoorbeeld het “vier-ogen-principe” (ten allen tijden) van groot belang. Dit houdt in dat zowel in alle financiële handelingen als alle overeenkomsten er altijd door meerdere personen gecontroleerd en gefiatteerd wordt. Betalingen en overeenkomsten moeten altijd door meerdere worden behandeld en goedgekeurd. Alleen de directie is bevoegd om transacties en overeenkomsten te ondertekenen. De staf controleert en de directie fiatteert.

Proefdiervrij is in de omstandigheid dat er geen specifieke financiële risico's zijn ontstaan in 2021, noch dat latente specifieke financiële risico's uit voorgaande jaren zich in 2021 hebben voor gedaan.

1.2.2 Bedrijfsrisico's

De omvang van het personeelsbestand van Proefdiervrij is niet groot. Om te voorkomen dat in geval van ziekte of vertrek van personeel problemen ontstaan met de uitvoering van het Groeiplan, heeft Proefdiervrij een netwerk van externe deskundigen opgebouwd. Deze kunnen waar nodig ingezet worden. Door uitval van een externe in 2021 zijn we ons sterk bewust geworden van het risico te veel verantwoordelijkheid neer te leggen bij een externe partijen. Daarom hebben wij extra aandacht besteed aan werkinstructies en handleidingen van interne en externe medewerkers, zodat bij uitval taken gemakkelijker overgenomen kunnen worden. Bovendien zijn alle contactpersonen per medewerker centraal opgeslagen, zodat ook anderen toegang hebben tot deze netwerken. Ieders werkzaamheden en prioriteiten zijn terugkerende punten tijdens overleggen.

De arbeidsmarkt heeft zich in 2021 zo ontwikkeld dat er momenteel meer banen dan werkzoekenden zijn. Dit brengt ook voor Proefdiervrij een risico met zich mee, omdat personeel niet gemakkelijk te krijgen is. Om dat risico te beperken, lag er intern een focus op communicatie; zowel mondeling als schriftelijk, over taken en verantwoordelijkheden, werkdruk, planning, contactpersonen en workflows. Hier is waar nodig ook externe expertise voor ingehuurd. Een gevolg van de situatie op de arbeidsmarkt is dat ook het vullen van de werfteams op straat door externe bureaus lastig bleek. Dit heeft er mede voor gezorgd dat wij in 2021 minder donateurs op straat hebben geworven dan we als doel hadden gesteld. We houden hier in 2022 rekening mee en gaan meerdere kanalen aanboren voor het werven van donateurs.

Daarnaast zijn de leden en adviseurs van de Raad van Toezicht bereid om gevraagd en ongevraagd advies te geven en incidenteel mee te werken aan de uitvoering van de activiteiten.

1.2.3 Reputatierisico's

Het issue *proefdieren* is maatschappelijk een zeer gevoelig thema, waarover de emoties hoog kunnen oplopen. Dit vergt van Proefdiervrij een voortdurend balanceren tussen de problemen en emoties die het gebruik van dieren in onderzoek met zich meebrengen en onze strategie om de ontwikkeling van proefdiervrije wetenschap centraal te stellen.

Deze balans is zo mogelijk nog wankeler geworden met de corona pandemie. De regering neemt besluiten over maatschappelijke maatregelen op basis van wetenschappelijk advies. Toch blijkt uit onderzoek van het Rathenau Instituut (<https://www.rathenau.nl/nl/wetenschap-balans/het-vertrouwen-de-wetenschap-hoog-maar-niet-onvoorwaardelijk>) dat het vertrouwen van de maatschappij in de wetenschap relatief hoog is; Nederlanders geven in 2021 hun vertrouwen in de wetenschap een 7,4! Dit bevestigt onze gedachtegang dat een focus op de ontwikkeling van proefdiervrije wetenschap de weg is naar het overbodig maken van dierproeven. Binnen het risicomangement staat de open communicatie met zowel onze achterban, als het publiek, de politiek en de wetenschap dan ook centraal.

Daarnaast liggen goede doelen nog wel eens onder vuur in de publieke opinie. Terugkerende onderwerpen daarbij zijn bijvoorbeeld het directeurssalaris of manieren van werven. Eerstgenoemde kunnen wij goed verantwoorden door te verwijzen naar ons jaarverslag waarin het salaris vermeld wordt en het feit dat dit ruim binnen de gestelde wenselijke kaders ligt.

Het grootste risico voor ons is misschien wel straatwerving: we werken al een aantal jaren samen met een werfbureau. Daar zijn we tevreden over, maar het kan risicovol zijn dat medewerkers van een extern bureau het genuanceerde en complexe verhaal van Proefdiervrij niet (helemaal) goed onder de knie hebben en het daardoor niet goed overbrengen. We beperken dit risico zo ver mogelijk door presentaties te verzorgen voor de werfteams en het bureau up-to-date te houden door onze acties en uitingen met ze te delen. Op deze manier zijn de medewerkers goed op de hoogte van de missie, visie en werkwijze van onze organisatie en kunnen ze het verhaal helder en compleet overbrengen. Een soortgelijk risico is van toepassing op het externe bureau dat voor ons de telemarketing verzorgt. Met dit bureau beperken wij de risico's op dezelfde manier als met het werfbureau.

Specifiek met betrekking tot deze straatwerving is in 2020 een nieuw risico ontstaan dat in 2021 opnieuw aan de orde was: de werving heeft als gevolg van de corona maatregelen opnieuw voor een periode volledig stilgelegen. Nadat langzaam weer opgestart kon worden binnen de geldende maatregelen, hebben we dat stapje voor stapje gedaan en hebben we toch een aantal maanden nodig gehad om weer op volle sterkte te komen. Gedurende het hele jaar golden strenge voorwaarden en maatregelen (mondkapjes, anderhalve meter afstand etc.). Dit is tevens vastgelegd in een uitgebreide overeenkomst opgesteld met het bureau. Gezamenlijk zaten we bovenop eventuele klachten. Gelukkig zijn er geen bijzonderheden te melden en hebben we dit risico weten te beperken door goede communicatie en duidelijke richtlijnen.

Wanneer 'goede doelen in het algemeen' onderwerp zijn in de media, acteren we (soms) gezamenlijk met andere goede doelen dan wel de koepelorganisatie. We houden elkaar op de hoogte en bereiden waar nodig FAQ's voor.

Social media kunnen een enorme positieve impact hebben voor Proefdiervrij, maar zij maken organisaties als Proefdiervrij ook kwetsbaar voor reputatieschade. Om dit te voorkomen is er altijd een medewerker die alle reacties op social media in de gaten houdt en daarop reageert waar nodig. Alle uitingen worden intern afgestemd, waarbij doel en doelgroep besproken worden. Ons uitgangspunt is onze transparantie en openheid; ook bij Proefdiervrij werken mensen; die kunnen fouten maken, maar we doen er alles aan om dat te voorkomen door duidelijke kaders te stellen en een heldere functiescheiding te realiseren.

1.2.4 Coronacrisis

Op het moment van schrijven, ondervinden wij allemaal al zo'n 2 jaar de gevolgen van de coronacrisis. De impact op onze organisatie bevindt zich op een aantal verschillende punten.

Het meest directe gevolg is dat wij meerdere keren zijn gestopt met straat- en door2door werving. Aangezien deze kanalen voor ons de belangrijkste zijn om nieuwe donateurs binnen te halen, heeft dit direct gevolgen op het aantal actieve donateurs. Daarnaast bleek het in 2021 lastig personeel te werven, ook het werfbureau ondervond dit. Hierdoor hebben zij minder teams kunnen inzetten, waardoor de kosten lager uitvielen, maar er ook minder donateurs zijn binnengekomen.

Het aantal actieve donateurs is in 2021 afgenomen. Echter is het gemiddelde geefbedrag van onze trouwe achterban gestegen; in het afgelopen jaar ontvingen wij bijna 2,8% meer donaties via giften en machtigingen dan in 2020. Mede hierdoor hebben we uiteindelijk zelfs een positief resultaat behaald, terwijl een negatief resultaat begroot was. Toch streven wij naar een zo breed mogelijk donateursbestand om risico's te beperken. Daarom richten wij ons in 2022 verder op het werven van donateurs via andere kanalen dan alleen de straatwerving, denk hierbij aan andere manieren van werving (online), upgrades en sterke giftverzoeken.

Wat betreft de begroting 2022 hebben we getracht een balans te vinden tussen de langere termijneffecten van de afname van aantal donateurs, de gestegen geefbereidheid van onze trouwe achterban en economische factoren als een hoge inflatie.

Een andere impact van de pandemie ondervinden wij betreffende onze contacten binnen de wetenschap en daarmee deels samenhangende doelbesteding. Opnieuw konden sommige (netwerk) evenementen niet doorgaan of ze werden online georganiseerd i.p.v. fysiek. Online evenementen maken netwerken toch moeilijker, waardoor het leggen van een basis voor een samenwerking een grotere uitdaging wordt. Toch zijn we er in 2021 goed in geslaagd om nieuwe wetenschappelijke partners aan ons te verbinden en mooie nieuwe projecten te financieren.

Een ander belangrijk gevolg van de corona maatregelen is natuurlijk de manier van werken. We werken al ruim twee jaar grotendeels vanuit huis. Die afgelopen jaren is de flexibiliteit van de medewerkers heel erg op de proef gesteld; thuis werken, deels weer naar kantoor, helemaal naar kantoor, terug naar thuiswerken en dat helemaal alleen, met een avondklok of juist in combinatie met het lesgeven van kinderen in de thuissituatie. Ondanks de uitdagende tijden heeft het team het over het algemeen goed opgepakt. Wel is er verschil in impact op de persoonlijke gesteldheid van de medewerkers en hebben er een paar extra begeleiding nodig gehad. Daar zijn weer belangrijke lessen uit geleerd die vertrouwen geven voor de toekomst.

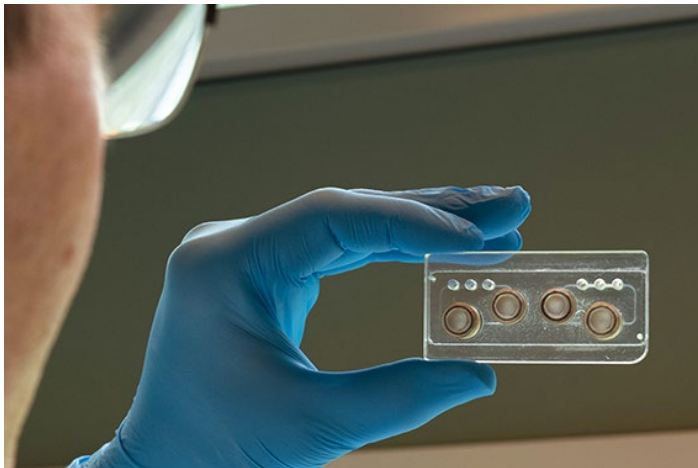
In 2021 hebben we twee nieuwe medewerkers mogen verwelkomen in ons team; zij zijn beide grotendeels op afstand ingewerkt. Dat brengt uitdagingen met zich mee, maar dankzij een proactieve houding en veel communicatie kunnen we tevreden terugkijken.

Meerdere keren per jaar is uitgebreid overleg gevoerd met de Raad van Toezicht over de impact van de crisis, de reeds genomen stappen en maatregelen en het bijstellen van de plannen. Zij worden maandelijks op de hoogte gebracht van de huidige stand van zaken en waar nodig betrokken in besluitvorming.

1.3 Doelrealisatie

1.3.1. Groeiplan

Het lange termijn doel van Proefdiervrij is het vervangen van alle proeven op dieren. Om tot dit doel te komen, zijn een aantal tussenstappen nodig. In het groeiplan 2020-2025 hebben wij dan ook 5 belangrijke stakeholders benoemd, namelijk: wetenschap, politiek, gezondheidsfondsen, publiek en achterban. Per stakeholder hebben we doelen gesteld die bijdragen aan het doel voor 2030: “biomedische en biotechnologische wetenschap zonder proefdieren is de norm”. We hebben gekozen voor biomedische en biotechnologische wetenschap omdat juist in dit onderzoeksgebied veel dierproeven worden ingezet. Daarnaast is het ook het gebied dat de oplossingen kan ontwikkelen. Door te richten op deze gebieden, geloven we de grootste impact te kunnen hebben. Deze norm draagt bij aan een transitie richting proefdiervrij onderzoek, waarbij dierproeven vervangen worden door proefdier vrije methoden.

Proefdiervrij ziet samenwerking als de sleutel tot succes. Samen creëren we een beweging van mensen die hetzelfde doel nastreven: een wetenschap die goed is voor mens én dier. Proefdiervrij faciliteert oplossingen zonder dieren en zet haar netwerk in om impact te creëren. Dit kan niet zonder de financiële steun van de achterban; die relatie is van levensbelang.

De onderlinge verwevenheid van de 5 verschillende groepen waar we mee samenwerken is altijd punt van aandacht; zowel tijdens de wekelijkse meetings, als tijdens evaluatie en planmomenten. Elk half jaar voert Proefdiervrij een interne evaluatie uit om de aansluiting met het groeiplan te behouden en om het lange termijn doel voor ogen te houden in de dagelijkse werkzaamheden.

1.3.2 Activiteiten en financiële positie

Proefdiervrij en de proefdieren

Muizen, ratten, paarden, katten, honden, apen en konijnen, vogels en andere proefdieren: om hen draait het in ons werk. We zetten alles op alles om ervoor te zorgen dat er steeds minder proefdieren worden ingezet. En dat er uiteindelijk helemaal geen proefdieren meer nodig zijn. Ook in 2021 hebben we belangrijke stappen gezet. Samen met wetenschappers, overheden, onderwijsinstellingen, gezondheidsfondsen en onze loyale achterban werkten en werken we hard aan een proefdiervrije wereld!

Aantallen proefdieren

Elk jaar publiceert de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) een jaaroverzicht van de aantallen dierproeven en proefdieren in Nederland. ZoDoende, het rapport met de cijfers van 2020, geeft aan dat het aantal dierproeven heel licht is gestegen: van 448.656 in 2019 naar 448.798 in 2020. Inbegrepen is het onderzoek naar het coronavirus. Er werden duizenden proeven op hamsters, paarden en apen gedaan om te onderzoeken hoe het virus zich ontwikkelt en hoe we het een halt kunnen toeroepen.

Een actief jaar

Ook in dit tweede coronajaar was er veel anders dan normaal. Maar we hebben ons werk voor de proefdieren, soms met wat aanpassingen, voortvarend kunnen uitvoeren. Zo hebben we dertien nieuwe wetenschappelijke projecten financieel ondersteund. Elk daarvan richt zich op innovatief onderzoek naar o.a. medicijnen, ziekten en chemische stoffen, zonder dat daarvoor proefdieren nodig zijn. De kwaliteit van deze onderzoeken is leidend, we willen laten zien dat proefdiervrij onderzoek op geen enkele manier hoeft onder te doen voor onderzoek met proefdieren, en meestal zelfs kwalitatief beter is.

Daarnaast hebben we ons ook volop beziggehouden met informatie en voorlichting. Zo zijn we in het voorjaar, op Wereldproefdierendag, gestart met de publiekscampagne 'We zijn verder dan je denkt', waarmee we meer bewustzijn willen creëren. Ook hebben we meer dan 20.000 Nederlanders aangespoord om de petitie voor 'cosmetica zonder dierenleed' te tekenen, stonden we in de krant en waren we te horen bij het veel beluisterde radioprogramma Vroege Vogels.

Dierproeven en corona

In het afgelopen jaar kwam een aantal vaccins tegen corona beschikbaar. Deze kwamen voort uit grootschalig onderzoek naar het virus, dat vanuit alle mogelijke invalshoeken bestudeerd werd. Daar zijn we uiteraard blij mee, maar toch willen we als Proefdiervrij een belangrijke kanttekening maken. Bij veel van deze en andere corona-onderzoeken maken wetenschappers gebruik van proefdieren. Dat vinden wij getuigen van een oude reflex, die niet in de pas loopt met de huidige wetenschappelijke ontwikkelingen. Terwijl het nu wellicht nog niet mogelijk is om al het corona-onderzoek helemaal zonder proefdieren uit te voeren, zijn in veel gevallen wel proefdier vrije onderzoeksmethoden voor handen. Wij steunen in deze tijd dan ook van harte dergelijke proefdier vrije corona-onderzoeken. Een voorbeeld daarvan is het onderzoek van prof. dr. Pieter Hiemstra en dr. Anne van der Does van het LUMC. Zij werken aan een long-op-een-chip model, waarmee zij willen onderzoeken welk langetermijneffect corona op onze longen heeft. Hun project is een van de vijf projecten die subsidie kregen een fonds voor corona-onderzoek zonder proefdieren, dat we in 2020 samen met ZonMw hebben opgezet.

Proefdier vrij en de wetenschap

'We zijn verder dan je denkt', dat is de titel van onze publiciteitscampagne. Die titel geeft precies weer hoe de situatie is: de wetenschappelijke ontwikkelingen op het gebied van proefdier vrij onderzoek gaan razendsnel. Er is al heel veel mogelijk en dat lieten we ook in 2021 weer zien!

Ondersteuning van proefdier vrije wetenschap

Er zijn tal van ethische bezwaren tegen proefdier vrij onderzoek, dieren voelen immers pijn en emoties, net zoals wij. Maar daarnaast is er ook een belangrijk wetenschappelijk bezwaar: negen op de tien medicijnen die bij dieren lijken te werken, vallen uiteindelijk af omdat ze in mensen niet veilig of effectief zijn. Dit betekent dat onderzoek met proefdieren vaak niet betrouwbaar (genoeg) is, in tegenstelling tot veel van de proefdier vrije onderzoeken die gebruikmaken van humaan materiaal. Met andere woorden: wetenschappelijk onderzoek kan veel effectiever zijn zonder de inzet van proefdieren! Bij Proefdier vrij doen we er dan ook alles aan om het proefdier vrije onderzoek te stimuleren. Daarmee helpen we proefdier én mens.

Steun aan proefdier vrije projecten

We ondersteunen op verschillende manieren tientallen proefdier vrije wetenschappelijke projecten. Dankzij onze donateurs kunnen wij wetenschappers financiële ondersteuning bieden als hun proefdier vrije onderzoeksvoorstel goed wordt beoordeeld door een commissie van experts (van bijvoorbeeld de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, NWO). Daarnaast kunnen die onderzoekers ook gebruikmaken van ons netwerk, onze expertise en communicatiemiddelen.

Innovatieve nieuwe projecten

In 2021 konden we financiële steun bieden aan dertien nieuwe projecten, waaronder proefdier vrij gewrichtsonderzoek en oogonderzoek (zie ook 16). Ook steunden we het bijzondere project dat in 2021 van start ging: de Virtuele Mens, een innovatieve aanpak om de veiligheid van chemicaliën en medicijnen te bepalen op basis van humane data in plaats van data afkomstig van proefdieren. Dit project heeft als officiële naam Virtual Human Platform for Safety Assessment. Het project wordt geleid door Juliette Legler van Universiteit Utrecht, Anne Kienhuis van het RIVM en Cyrille Krul van de Hogeschool Utrecht. In het platform worden gegevens over de mens (bijvoorbeeld over ziektes) gecombineerd met informatie over chemische stoffen (o.a. medicijnen) en informatie over de (on)veiligheid van deze chemische stoffen. Dit is voor het eerst dat dit op deze manier zo gebeurt, en het platform kan straks duizenden dierproeven overbodig maken. Proefdier vrij heeft in 2020 €100.000 geïnvesteerd in dit project en heeft ook een inhoudelijke rol bij de implementatie van de Virtuele Mens.

Create2Solve: samenwerking met ZonMw

In 2021 werden twee Nederlandse onderzoeksgroepen geselecteerd om samen met de industrie proefdier vrije innovaties te ontwikkelen via de ZonMw-subsidieoproep Create2Solve.

Een van de twee projecten is dat van dr. Nynke Kramer (Universiteit Utrecht). Zij richt zich op het ontwikkelen van een proefdier vrije testmethode om de toxische dosis van moeilijk oplosbare stoffen vast te stellen. Het tweede project is van dr. Femke de Vrij (Erasmus MC). Haar onderzoek richt zich op het ontwikkelen van een proefdier vrij 3D-model met menselijke hersencellen. Dit model zal bijdragen aan medicijnontwikkeling en -onderzoek.

Sinds 2009 werkt Proefdier vrij samen met ZonMw, de Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie. Wij bundelen onze krachten om innovatief proefdier vrij onderzoek mogelijk te maken en wetenschappers financieel te ondersteunen. Create2Solve is een van de subsidieoproepen die hieruit voortkomen. Bij Create2Solve gaat het om concrete vragen vanuit het bedrijfsleven koppelen aan een proefdier vrije oplossing.

Create2Solve is onderdeel van het programma 'Meer kennis met minder dieren' van ZonMw en Proefdiervrij. Wij hebben in 2021 €150.000 bijgedragen aan de eerste fase van de subsidieoproep Create2Solve.

Proefdiervrij Venture Challenge

In 2021 organiseerden wij onze eerste Proefdiervrij Venture Challenge. We zijn al langer bezig met dit project, en begonnen de voorbereidingen samen met GameChanger Challenge in 2019. De reden dat we dit project hebben opgezet, is dat de implementatie van proefdiervrije technieken (bijvoorbeeld door ze op de markt te brengen) vaak moeilijk blijkt.

In het Venture Challenge-programma begeleiden experts wetenschappers en ondernemers bij het uitwerken van een business case en bij het opzetten of verder ontwikkelen van hun bedrijf. In 2021 deden vier teams mee aan het twaalf weken durende programma. De vier teams kregen ondersteuning bij het opzetten van een ondernemingsplan en leerden onder begeleiding van professionals verschillende vaardigheden die nodig zijn om een onderneming op te zetten of verder uit te bouwen.

Virtuele realiteit

Uiteindelijk werd Avator Zoo de winnaar van deze editie. Dit team kreeg een geldprijs van €25.000,- om hun innovatie verder te kunnen ontwikkelen en hun startup verder op te bouwen. Avatar Zoo heeft een businessplan ontwikkeld voor verschillende virtuele realiteit-modellen die ingezet kunnen worden voor anatomielessen en het oefenen van vaardigheden door o.a. studenten diergeneeskunde.

Stichting Universitas

In het najaar gingen wij een partnerschap aan met de stichting Universitas, die de financiering voor de volgende editie(s) van de Venture Challenge voor haar rekening wil nemen. Universitas wil hiermee bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek naar alternatieven voor dierproeven.

Stichting Universitas heeft als doel een bijdrage te leveren aan een betere wereld voor iedereen. Dit maakt zij mogelijk door financiële steun aan charitatieve en wetenschappelijke instellingen, die ditzelfde doel nastreven.

Subsidierondes Humane Meetmodellen

Ook waren wij betrokken bij de twee subsidierondes 'humane meetmodellen' (2020 en 2021), in een samenwerkingsverband met SGF (Samenwerkende Gezondheidsfondsen), NWO, ZonMw en Health Holland. In deze subsidierondes konden wetenschappers proefdiervrije, humane onderzoeksvoorstellen aanmelden. Humane meetmodellen zijn modellen waarbij geen proefdieren worden gebruikt. Ze zijn gebaseerd op menselijke cellen, weefsels en data. In totaal zijn in 2022 (ronde 2.0) zes innovatieve, kansrijke projecten goedgekeurd, bij drie daarvan is Proefdiervrij betrokken als co-financier. Een van deze projecten is het oogonderzoek van dr. Alex Garanto (Radboud UMC Nijmegen). Hij ontwikkelt met behulp van orgaan-op-een-chip technologie een proefdiervrij model dat alle lagen van de achterzijde van het oog combineert. De chip wordt vervolgens gebruikt om het verloop van verschillende netvliesaanandoeningen te onderzoeken.

Samenwerking bij proefdiervrij medicijnenonderzoek

In 2019 startte de samenwerking tussen onderzoeksorganisatie TNO, farmaceutisch bedrijf Galapagos en Proefdiervrij naar nieuwe manieren om de effectiviteit van medicijnen te bepalen. In 2021 werd deze succesvolle samenwerking voortgezet met een vervolgonderzoek, waarbij ook de Universiteit Leiden (het LACDR, Leiden Academic Drug Research) betrokken werd, naast de reeds bestaande partners. Het doel is om met behulp van artificial intelligence een aantal onderzoeksmodellen te selecteren die de effectiviteit van medicijnen voor specifieke groepen patiënten op een juiste manier weergeeft. Het onderzoek richt zich in eerste instantie op leverziekten (specifiek leverfibrose, ofwel het ontstaan van littekenweefsel in de lever). De verwachting is dat deze aanpak in een later stadium ook op andere ziekten en aandoeningen toegepast kan worden. Dit samenwerkingsverband is een mooi voorbeeld van hoe de verschillende sterke punten van de partners elkaar aanvullen en nog krachtiger maken: TNO en Galapagos beschikken over veel kennis en expertise op het gebied van ziektemechanismen en onderzoek naar de werkzaamheid van medicijnen. De Universiteit Leiden heeft unieke kennis over kunstmatige intelligentie, terwijl Proefdiervrij veel ervaring en expertise heeft op het gebied van communicatie over proefdiervrije innovatie.

Wereldcongres over proefdiervrije alternatieven

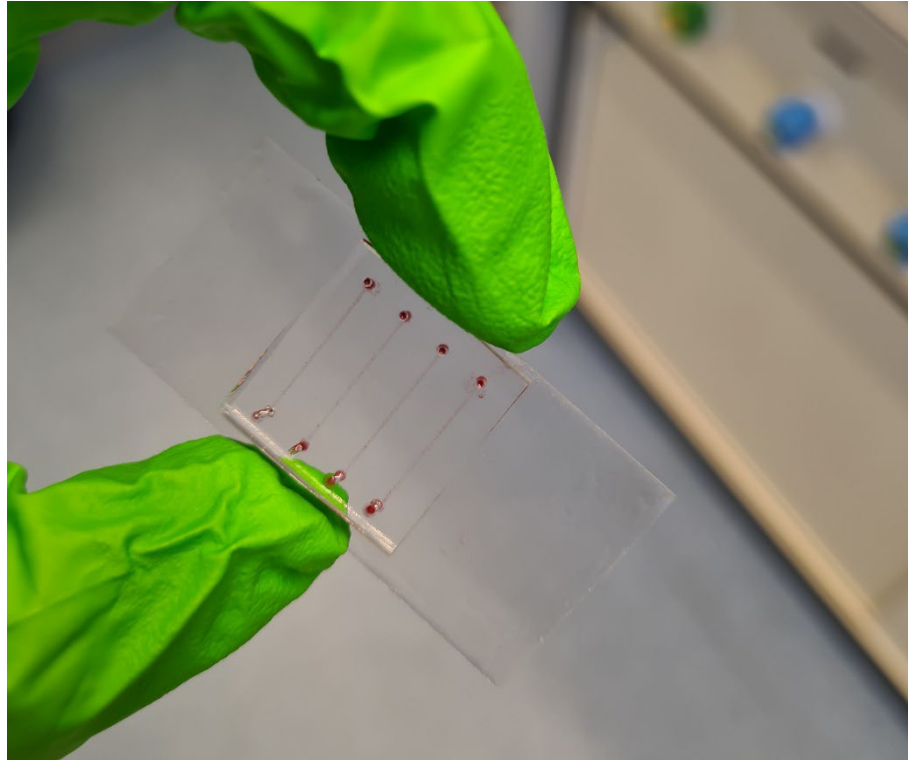
In augustus vond het Wereldcongres over dierproeven en proefdiervrije alternatieven plaats: '3V's in transitie' (Vervangen, Verminderen en Verfijnen van dierproeven). Helaas moest het negendaagse congres geheel online gebeuren als gevolg van de corona-pandemie. Proefdiervrij is, als lid van het organiserend comité trots dat het evenement een groot succes was. Er was een uitgebreid programma met sprekers, discussies en rondetafelgesprekken met deelnemers van over de hele wereld. Onder de deelnemers waren veel toponderzoekers, vertegenwoordigers van dierenwelzijnsorganisaties en overheidsinstellingen. Zij deelden hun kennis en inspireerden elkaar door het delen van ervaringen met proefdiervrije innovaties. Proefdiervrij leidde een van de sessies tijdens het congres over de rol van not-for-profit organisaties in de transitie en was gastspreker bij een sessie over de aanpak op dit gebied van Nederland.

Proefdiervrij corona-onderzoek

Sinds het begin van de coronacrisis is veel onderzoek gestart naar het virus, waaruit onder meer de huidige vaccins zijn voortgekomen. Maar ook is er veel onderzoek naar het gedrag van het virus en naar de ontwikkeling van nieuwe varianten. In dit onderzoek worden helaas veel proefdieren gebruikt. Proefdiervrij heeft vanaf het eerste begin benadrukt dat er in veel gevallen proefdiervrije alternatieven zijn, en wat de voordelen hiervan zijn.

In 2020 investeerden we samen met ZonMw 500.000 euro in proefdiervrij corona-onderzoek. Een van de vijf projecten die subsidie ontvingen en in 2021 van start ging, was het onderzoek van Dr. Andries van der Meer (UTwente).

Wanneer corona-patiënten erg ziek worden, krijgen ze vaak problemen in hun bloedvaten. Dit zijn problemen die de proefdieren in onderzoeken niet ondervinden. Dr. Van der Meer heeft een proefdiervrije innovatie ontwikkeld waar mini-bloedvaten op een microchip geplaatst worden om vervolgens onderzocht te worden. De mini-bloedvaten kunnen gevuld worden met bloed van coronapatiënten, zodat zij ieder een gepersonaliseerd onderzoek model hebben.

Samenwerking met gezondheidsfondsen

Proefdiervrij heeft zich ten doel gesteld om samen te werken met gezondheidsfondsen bij de ontwikkeling van nieuwe proefdiervrije technieken. Deze fondsen ondersteunen onderzoeksprojecten, o.a. voor de ontwikkeling van nieuwe medicijnen en behandelingen. Door samen te werken kunnen wij beide onze impact vergroten. De Vereniging Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF) heeft in 2021 haar nieuwe onderzoek visie gepubliceerd: in deze visie zijn humane meetmodellen (dus proefdiervrij) leidend. Een van de activiteiten om de visie te bekrachtigen, was de tweede subsidieronde van Humane Meetmodellen. Proefdiervrij is regelmatig in contact met de SGF waarin we ons richten op de gemeenschappelijke deler; het verbeteren van wetenschappelijk onderzoek zodat zowel dier als mens daar baat bij hebben.

In 2021 hebben we daarnaast kennis gemaakt met meerdere fondsen (waaronder Nierstichting, Oogfonds, Diabetesfonds). We hebben met hen kansen en barrières geïdentificeerd voor proefdiervrij onderzoek en nauwere samenwerkingen in de toekomst.

Proefdiervrij en het onderwijs

Proefdiervrij steunt niet alleen beloftevolle proefdiervrije projecten van de huidige generatie wetenschappers, ook richten we ons op studenten, de wetenschappers van de toekomst. Studenten van MBO, HBO en hoger onderwijs krijgen bij verschillende opleidingen te maken met proefdiergebruik. Wij vinden het belangrijk om hen te laten leren dat onderzoek en onderwijs ook zonder proefdieren mogelijk is. Daarom zetten we ook in 2021 volop in op bewustwording onder deze doelgroep.

Colleges Proefdierkunde

Wij stimuleren studenten om zich in te zetten voor onderzoek zonder proefdieren. Dit doen we onder andere door middel van gastcolleges op hogescholen en universiteiten. In onze colleges dagen wij studenten uit om kritisch na te denken en om te discussiëren over ethische vraagstukken. Daarnaast vertellen we meer over de werkwijze van Proefdiervrij, proefdiervrije onderzoeksmethoden die al worden toegepast en alternatieven die nog in ontwikkeling zijn.

Proefdiervrij levert op aanvraag een bijdrage aan de colleges Proefdierkunde van verschillende universiteiten en hogescholen. In 2021 verzorgden we 22 colleges en een workshop tijdens een PhD-retreat van de Utrecht Graduate School of Life Sciences.

Studenten en Proefdiervrij

Dit jaar deden verschillende studenten een onderzoek of opdracht bij Proefdiervrij of maakten gebruik van ons netwerk en/of kennis. Wat ons betreft geeft dit aan dat we steeds meer een autoriteit op het gebied van proefdieren en proefdiervrij onderzoek worden gezien.

De studenten en promovendi richtten zich hierbij op urgente kwesties. Eva van Sambeek, master-student moleculaire en cellulaire biologie aan de Universiteit Utrecht en filosofie en bio-ethiek aan de Vrije Universiteit Amsterdam, ontdekte dat veel onderzoekers nog niet op de hoogte zijn van proefdiervrije alternatieven voor hiv-onderzoek.

Andrew J. Barnhart, promovendus bij het Interfacultair Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht van de KU Leuven, werkte samen met Proefdiervrij voor zijn promotieonderzoek. Dit onderzoek deed hij bij het consortium Organoids for Virus Research (organovir). In zijn onderzoek zet hij de morele bezwaren van dierproeven naast de ethiek van organoids.

Anne van Veen, postdoctoraal onderzoeker aan de Radboud University, deed bij de Universiteit Utrecht historisch onderzoek naar dierproeven en proefdiervrije alternatieven, waarbij zij ook de geschiedenis van Proefdiervrij betrok.

Naïk Lonsain, student bij Academie Artemis, maakte voor haar opleiding allround creative een casestudy over dierproeven (zie ook hoofdstuk 5).

Career Event VU

In het najaar hadden we een stand op de Life Sciences Career Day op de VU in Amsterdam, een carrièrebeurs voor bijna afgestudeerde studenten. Zo bereikten we de nieuwe generatie wetenschappers. Tijdens het event hebben we laten zien wat de verschillende carrièremogelijkheden zijn binnen proefdiervrije innovatie, vanuit de wetenschappelijke kant en de beleidsmatige kant.

Proefdiervrij en de politiek

Veel proefdiervrije initiatieven komen rechtstreeks vanuit de wetenschap en het bedrijfsleven. Maar om echt grote stappen te kunnen zetten, is ook de politiek nodig. In de nationale en internationale politiek worden immers de regels en wetten gemaakt die dierproeven voorschrijven of juist proefdiervrije ontwikkelingen kunnen stimuleren. Daarom houden wij nauw contact met Nederlandse politici. Ook zijn we aangesloten bij de Eurogroup for Animals. Via dit samenwerkingsverband zijn we actief in de Europese politiek.

Landelijke politiek

Onze contacten met de landelijke politiek werden uiteraard beïnvloed door de Kamerverkiezingen in maart, en het feit dat de rest van het jaar formatiebesprekingen plaatsvonden. Hierdoor werd er geen nieuw beleid ontwikkeld.

In de aanloop naar de verkiezingen plaatsten we op onze website een vergelijking van de verschillende programma's van de politieke partijen op het punt van dierproeven, wetenschap en dierenwelzijn. Deze informatie werd veelvuldig gelezen en gedeeld.

In het najaar hebben we een video verstuurd aan de woordvoerders dierproeven, naar aanleiding van de Kamerbrief over TPI. In de video lichten we de aanpak van Proefdiervrij naar ons einddoel toe en leggen we de link met TPI uit. Uiteraard benadrukken we de kracht van samenwerking en een positieve benadering bij het overbodig maken van dierproeven.

In december werd het reageerakkoord bekend gemaakt. Het nieuwe kabinet ging in 2022 van start, vanaf dat moment zijn wij onze activiteiten richting de politiek weer gaan opschalen.

Transitie Proefdiervrije Innovatie

De regering heeft in 2017 de ambitie vastgelegd dat Nederland voorloper wordt in de transitie naar proefdiervrije innovatie. Dat moet gebeuren door het versnellen en uitbreiden van proefdiervrije innovatie. Voor dit doel is de Transitie Proefdiervrije Innovatie (TPI) in het leven geroepen. Dit is een traject onder regie van het ministerie van LNV met partners uit de overheid, wetenschap, gezondheidszorg en het bedrijfsleven. Proefdiervrij speelt vanaf de start een belangrijke rol binnen TPI. Als maatschappelijke organisatie met een bijzondere expertise op het gebied van proefdieren, proefdiervrij onderzoek en communicatie over deze onderwerpen, brengen wij onze ervaring, kennis en ons netwerk in. Proefdiervrij is zowel lid van de coördinerende Kerngroep als van het Transitieteam van TPI.

Proefdiervrij en de Europese politiek

Cosmeticawet in gevaar

In 2021 waren we veel bezig met de situatie van proefdieren die worden ingezet voor cosmetica in Europa, die door een maas in de wet onnodig dreigen te moeten lijden. Sinds 2013 geldt er mede dankzij de inspanningen van Proefdiervrij in Europa een handels- en testverbod op dier geteste cosmetica. Dit betekent dat cosmeticaproducten niet langer op proefdieren getest worden en dat op proefdier geteste cosmeticaproducten ook niet in Europese winkels verkocht mogen worden.

In 2021 werd duidelijk dat dit verbod in gevaar is. Een maas in de wet stelt namelijk dat cosmetica-ingrediënten toch op dieren getest mogen worden, om zo de veiligheid van medewerkers in het productieproces te garanderen. Dit is onacceptabel voor Proefdiervrij en andere Europese dierenwelzijnsorganisaties. In het kader van het cosmeticaverbod is er in augustus dan ook een burgerinitiatief (ECl) gestart om handtekeningen tegen deze nieuwe regels en tegen dierproeven in andere sectoren te verzamelen. Samen met o.a. PETA, Crueltyfree EU, HSiGlobal, EUCareForOurCompanions en tientallen cosmeticamerken voeren we campagne om in de hele EU één miljoen handtekeningen te verzamelen. Proefdiervrij heeft in het tweede halfjaar van 2021 veel tijd gestoken in de promotie van de ECl. Zo zijn wij erin geslaagd om veel aandacht voor dit burgerinitiatief te genereren, via onze eigen kanalen en via andere media. Die aandacht heeft zich uitbetaald: aan het einde van

2021 waren er al ruim 20.000 handtekeningen uit Nederland verzameld. Het doel van 20.500 Nederlandse handtekeningen is hiermee al bijna gehaald. Nederland is slechts een van de 4 landen die dat doel al behaald heeft.

Proefdiervrij werkt bij het burgerinitiatief nauw samen met o.a. Eurogroup for Animals (EFA), een samenwerkingsverband bestaande uit zo'n 80 dierenwelzijnsorganisaties die gezamenlijk de stem van de dieren in de Europese politiek zijn.

Resolutie voor vermindering aantal dierproeven in de EU

Het Europese Parlement stemde op 15 september 2021 bijna unaniem vóór een afbouwschema van dierproeven. Het is nu aan de Europese Commissie om met een actieplan te komen om proefdieren zo snel mogelijk te vervangen door proefdiervrije onderzoeksmethoden.

Samen met o.a. partners uit TPI, enthousiasmeren we Europarlementariërs, wetenschappers en beleidsmakers uit andere landen het concept van TPI te omarmen. Het zorgt voor een breed draagvlak voor de ontwikkeling en implementatie van proefdiervrije innovaties.

Proefdiervrij en de Nederlandse samenleving

De transitie naar een proefdiervrije wereld staat of valt met communicatie. Het is essentieel dat iedereen weet dat er steeds meer uitstekende proefdiervrije alternatieven zijn en waarom het onwenselijk is om vast te houden aan onderzoeken met proefdieren. Communicatie is dan ook een van onze kerntaken. We zorgen dat we in gesprek zijn en blijven met de wetenschap, de politiek en gezondheidsfondsen, en niet in de laatste plaats met de Nederlandse maatschappij, waaronder onze achterban.

Campagne 'We zijn verder dan je denkt'

Op 24 april 2021 startten we onze nieuwe publiekscampagne 'We zijn verder dan je denkt'. Hiermee willen we mensen laten weten dat er al heel veel excellent proefdiervrij onderzoek is, in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt. Sommige mensen denken dat we een keuze moeten maken: goed onderzoek met proefdieren, of minder goed onderzoek zonder proefdieren. Dit is een misvatting, want 'we zijn verder dan je denkt'.

We hebben deze campagne uitgezet op social media. Daarbij zijn er in totaal maar liefst 3.020.369 impressies geweest! Daarnaast hebben we de campagne onder de aandacht gebracht via Boomerangcards- en wc-posters. In totaal zijn er 400 posters en 200.000 kaartjes landelijk verspreid. Met deze campagne hebben we ook in de Quest geadverteerd met een groot bereik als resultaat. Onder het Facebook bericht was bijvoorbeeld ook erg veel interactie.

Het kan wel anders

Bij het ontwikkelen van de campagne werkten we samen met Naïk Lonsain, student Academie Artemis die voor haar opleiding allround creative een casestudy over dierproeven maakte. De conclusie van haar onderzoek was: "Mensen nemen aan dat als dierproeven stoppen, de onderzoeken ook stoppen en dat er dus geen tot weinig medicijnen ontwikkeld worden. Maar dit is in de huidige tijd niet het geval, we zijn al redelijk ver ontwikkeld met proefdiervrije alternatieven. Dit kan dierproeven nog niet volledig vervangen, maar we zijn al een heel eind. Dierproeven worden dan ook onterecht gezien als 'het kan niet anders'. Want het kan wél anders, en we zijn al verder dan je denkt." De nieuwe campagne 'We zijn verder dan je denkt' is gebaseerd op deze eindconclusie.

Communicatie via onze eigen media

Website

Onze website is een belangrijk platform om onze achterban te laten zien waar we mee bezig zijn, en wat onze doelstellingen zijn. De website trok in 2021 77.859 bezoekers (92.266 in 2020). Er zijn een aantal redenen voor deze daling van 15% waarvan de belangrijkste is dat voorheen het meeste verkeer voortkwam uit facebook. Gezien het grote volume van volgers op dat kanaal, kwamen daar veel website bezoekers uit voort. Wij hebben er echter bewust voor gekozen meer in te zetten op Instagram i.p.v. facebook (zie ook verderop in dit hoofdstuk) waardoor we de volumes niet halen; het aantal volgers op Instagram is tenslotte nog veel lager dan op facebook. De pagina's op onze website waar lezers een 'handelingsperspectief' hebben, waarin we ze handvaten geven om echt iets te doen, trokken in 2021 de meeste bezoekers. Dit zijn o.a. de pagina's over het adopteren van een ex-proefdier en informatie over proefdiervrije cosmetica. Daarnaast kwamen veel bezoekers op de pagina over honden als proefdier terecht.

Social media

In 2021 hebben we onze focus verlegd van facebook naar Instagram, omdat onze doelgroep zich meer op Instagram bevindt. Daardoor genereren we minder verkeer naar de website, maar hebben we wel ons bereik vergroot en daarmee een nieuwe doelgroep aangeboord.

De 'achter-de-schermen-berichten' over het maken van de foto's van proefdieren door Iris Sijbom krijgen enorm veel aandacht. Daarnaast zien we, net als op de website, dat berichten met een 'handelingsperspectief' goed scoren.

Volgers	Eind 2020	Eind 2021
Facebook	59.983	59.451
Instagram	2.096	3.128
Twitter	6.688	6.683
LinkedIn	461	734

Tabel 1: stand van zaken aantal volgers op social media

Magazine

In 2021 is ons magazine opnieuw 3 keer verschenen met een gemiddelde oplage van 38.300. Naast deze reguliere magazines, hebben we in 2021 een mini-magazine over cosmetica gemaakt en ingezet voor een leadscampagne. In dit magazine staan tips en tricks voor het shoppen van proefdiervrije cosmetica (zie ook pag. 19).

Nieuwsbrief

In 2021 hebben we een goede stap gezet in het segmenteren van nieuwsbrieven: met name donateurs en nieuwe leads (n.a.v. campagnes) hebben persoonlijkere nieuwsbrieven ontvangen. Afhankelijk van de lezer, deelden we in deze nieuwsbrieven informatie over specifieke projecten, gaven we een kijkje achter de schermen of bedankten we donateurs voor hun gift. Er werden in 2021 27 nieuwsbrieven verstuurd.

In 2021 zijn er ook 6 nieuwsbrieven verstuurd naar wetenschappers; in deze nieuwsbrieven besteden we aandacht aan onze activiteiten binnen de wetenschap en delen we interessante webinars, bijeenkomsten of subsidieoproepen.

Communicatie via andere media

In 2021 was er veel aandacht voor dierproeven en daarmee ook (soms indirect) voor Proefdiervrij. Het actuele onderwerp dierproeven in corona-onderzoek riep veel reacties op, zowel van voor- als tegenstanders. In berichten in kranten (print en online), andere nieuwswebsites en social media werd aandacht besteed aan o.a. alternatieven voor dierproeven zoals organ-on-a-chip. De visie van Proefdiervrij kwam daarbij in verschillende berichten aan de orde, terwijl in andere berichten Proefdiervrij als een van de drijvende krachten achter proefdiervrije innovaties werd genoemd.

Verder kwam het werk van Proefdiervrij ook vaak aan de orde in berichten van influencers op social media, van wie veel een groot bereik hebben. Bijvoorbeeld in het kader van onze campagne voor het burgerinitiatief tegen de Europese cosmeticawet (zie ook Proefdiervrij en de politiek). Daarnaast was onze directeur te horen in het veel beluisterde VARA-programma Vroege Vogels over Proefdiervrij, de maas in de cosmetica-wet en de beschikbare alternatieven.

Tenslotte hebben we dit jaar met een 'branded content'-artikel en een advertentie in het novembernummer van het magazine Zin gestaan. Dr. Katja Wolters van het AMC heeft hier haar medewerking aan verleend. We hebben hier veel goede reacties op gekregen.

Fondsenwerving

Voor onze inkomsten zijn wij volledig afhankelijk van de steun van donateurs. Dankzij hen kunnen wij een proefdiervrije wereld steeds dichterbij brengen. Daarom is fondsenwerving een belangrijk speerpunt binnen onze activiteiten.

Campagnes voor onderzoeksprojecten

Elk jaar publiceren wij drie grote fondsenwervende campagnes voor proefdiervrije onderzoeksprojecten. Daarnaast is er één campagne die van start gaat in december van het voorgaande jaar en die doorloopt in de eerste maanden van het volgende jaar. In 2021 waren de vier campagnes: 'Gewrichtsonderzoek zonder proefdieren', 'Multi-organ-on-a-chip', 'Laat proefdieren niet de veiligheid van jouw eten bepalen' en 'Sluit je ogen niet voor dierenleed in oogonderzoek'.

Bij onze fondsenwerving speelt ook voorlichting altijd een belangrijke rol. Via onze eigen en andere kanalen vertellen we over de onderzoeken waar we enthousiast over zijn, en laten we zien waarom deze proefdiervrije modellen noodzakelijk zijn.

Inkomsten uit fondsenwerving

De inkomsten uit fondsenwerving bleven stabiel in 2021. Weliswaar nam het aantal donateurs licht af in vergelijking met 2020 (ca. 800), maar dit had geen effect op de totale inkomsten. Dit betekent dat de gemiddelde bijdrage van onze donateurs omhoog is gegaan in vergelijking met het voorgaande jaar. Wij zijn blij met en trots op de financiële steun van onze donateurs en voelen ons door hen gesterkt in ons streven naar een proefdiervrije wetenschap.

Methodes van fondsenwerving

Voor het werven van nieuwe donateurs maken we gebruik van o.a. straatwerving en leadscampagnes. Beide methodes bleken succesvol voor Proefdiervrij in 2021. Hoewel de straatwerving vanwege de coronamaatregelen gedurende verschillende periodes stil kwam te liggen, hebben we op deze manier toch zo'n 5000 nieuwe donateurs aan ons weten te binden. De leadscampagnes zijn gericht op mensen die eerder interesse in Proefdiervrij hebben getoond, maar die (nog) geen donateur zijn. Via deze methode hebben we vorig jaar ook een mooi aantal nieuwe donateurs geworven.

Daarnaast verstuurd we ook giftverzoeken aan bestaande donateurs om hen te vragen een gift te doen voor een wetenschappelijk project. In totaal gingen er 4 giftverzoeken uit, elk verbonden met een van de projecten waar we op dat moment aandacht voor vroegen (zie paragraaf Campagnes voor onderzoeksprojecten). De giftverzoeken leverden in totaal ruim €145.000 aan inkomsten op.

Acties van donateurs

Ook vorig jaar organiseerden verschillende mensen een eigen fondsenwervende actie voor Proefdiervrij, zoals een alternatieve Dam-tot-Dam-loop, een Instagram-actie en een gesponsorde step-tocht van Maite van Gerwen. We zijn heel blij met dergelijke creatieve en betrokken initiatieven, dit soort acties geeft ons niet alleen financieel, maar ook moreel een steuntje in de rug.

Loyale donateurs

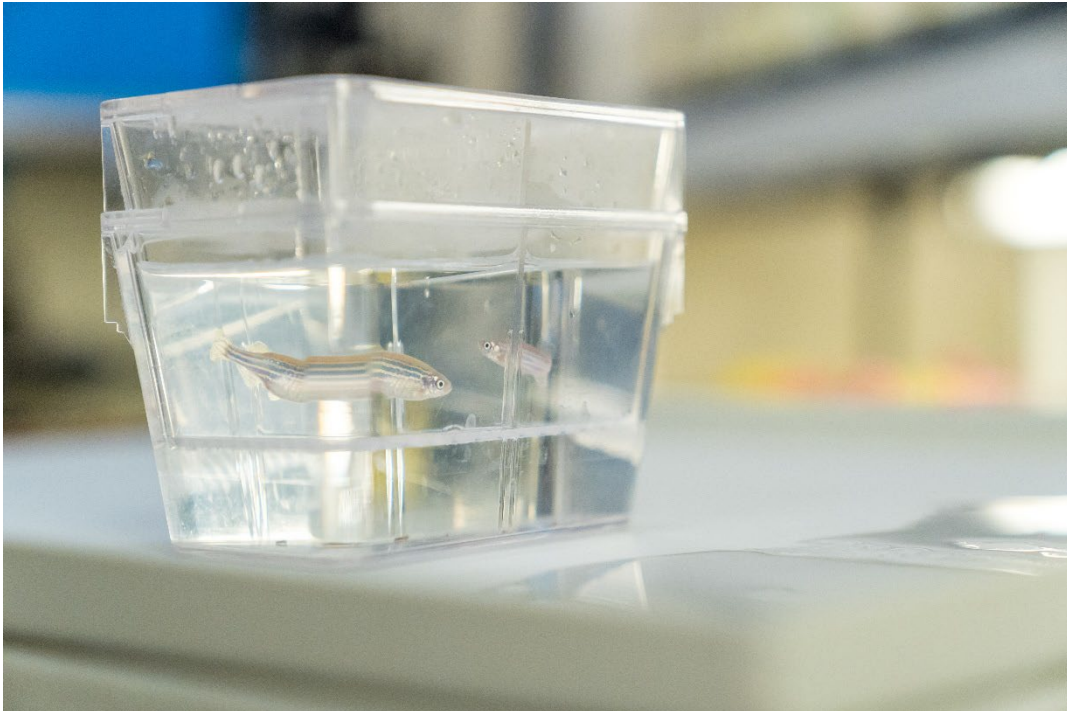
Zonder donateurs zou Proefdiervrij maar heel weinig vooruitgang kunnen realiseren voor de proefdieren. Onze ruim 45.000 donateurs vormen de ruggengraad van onze organisatie, dankzij hen kunnen we grote stappen zetten in proefdiervrij onderzoek. Juist in de afgelopen twee moeilijke corona-jaren is gebleken hoe trouw onze achterban is. Als Proefdiervrij zijn we dan ook ontzettend blij met onze loyale donateurs. Op verschillende manieren proberen wij dat gedurende het jaar kenbaar te maken, maar dat kunnen we nooit voldoende doen: bedankt!

Erfenissen en legaten

In 2021 ontvingen we tien erfstellingen, zes legaten en vier percentage-legaten. Vanwege een negatieve boedel van een van de erfenissen hebben we deze moeten verwerpen. Bijzonder was dat er, na jaren, ook een nalatenschap binnen kwam voor Stichting Schoonheid Zonder wreedheid. De inschatting van de opbrengst uit nalatenschappen 2021 komt in totaal op ruim € 872.000.

Periodieke schenkingen

In 2021 hebben we 49 nieuwe periodieke schenkingen afgesloten met een gemiddelde jaarwaarde van € 525 (totale jaarwaarde € 25.692). Het totaal aantal schenkingsovereenkomsten is 277, waarvan 112 voor onbepaalde tijd.

1.4 Financieel beleid en resultaten

1.4.1 Financiële positie		
	2021	2020
	€	€
Vastgelegd op korte termijn		
Liquide middelen	1.426.061	1.426.468
Effecten	1.878.351	1.756.376
Vorderingen en overlopende activa	652.342	479.672
Liquiditeitssaldo	3.956.754	3.662.516
Af: kortlopende en langlopende schulden en overlopende passiva	1.001.874	1.398.031
	2.954.880	2.264.485
Vastgelegd op lange termijn		
Vaste activa	455.751	488.832
Gefinancierd met beschikbare middelen	3.410.631	2.753.317

Tabel 2 Financiële positie Proefdiervrij 2021 en 2020

1.4.2 Resultaat

Samengevat zien de resultaten over 2021 en 2020 er als volgt uit:

	Realisatie'21		Realisatie'20	
	€	%	€	%
BATEN				
Baten van particulieren	3.194.031	99,56	2.600.458	99,07
Baten van bedrijven	6.884	0,21	5.553	0,20
Baten van verbonden (int.) organisaties	7.365	0,23	100	0,00
Baten van subsidies van overheden	0	0,00	19.284	0,73
Totaal geworven baten	3.208.280		2.625.395	100
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	-348	0,00	-265	0,00
Totaal baten	3.207.932	100	2.625.131	100
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
~ Fonds Proefdiervrij onderzoek	590.110	22,86	1.454.009	37,22
~ Overige modules	339.484	13,15	128.427	6,36
~ Publiekscommunicatie	806.143	31,23	800.675	24,13
~ Communicatie donateurs	260.475	10,09	257.564	8,59
Totaal besteed aan doelstellingen	1.996.211		2.640.674	
Wervingskosten	510.877	19,49	667.760	20,63
Kosten beheer en administratie	74.263	2,80	65.082	3,07
Totaal Lasten	2.581.351	100	3.373.516	100
Saldo voor financiële baten en lasten	626.581		-748.385	
Financiële baten en lasten	33.022		97.350	
Saldo van baten en lasten	659.603		-651.036	

Tabel 3 Resultaatrekening, baten en lasten 2021 en 2020

1.4.3 Kengetallen

	Realisatie 2021	Begroot 2021	Realisatie 2020
<i>Bestedingspercentage baten</i>			
Totaal bestedingen doelstelling uitgedrukt in een percentage van de totale baten.	62,23%	77,53%	100,59%
<i>Doelbestedingspercentage lasten</i>			
Totaal bestedingen doelstelling uitgedrukt in een percentage van de totale lasten.	77,33%	77,26%	78,28%
<i>Percentage wervingskosten</i>			
Wervingskosten uitgedrukt in een percentage van som van geworven baten.	15,92%	19,76%	25,44%
<i>Norm kostenbeheer en administratie</i>			
Kosten beheer en administratie uitgedrukt in een percentage van de totale lasten	2,88%	3,04%	1,93%

Tabel 4; kengetallen 2021 en 2020

1.4.4 Beleid kosten en methoden van fondsenwerving

Het proefdierenissue is een gevoelig maatschappelijk thema, waar vaak veel emoties bij komen kijken. Proefdiervrij richt zich hoofdzakelijk op de mogelijkheden van proefdiervrije innovatie, het opbouwen van samenwerkingen en een positieve benadering. Toch is ook het informeren over het probleem, de dierproef, van essentieel belang om de waarde van de oplossing in te zien. Dit heeft consequenties voor de fondsenwerving. Belangrijk is dat ook daar voldoende aandacht is voor informatieverstrekking, zodat mensen een juist beeld krijgen van onze organisatie. Aangezien fondsenwerving steeds vaker in een-op-een-communicatie vorm verloopt, is het des te belangrijker dat alle gesprekken positief eindigen, ook de gesprekken die niet tot een donatie leiden. Alle gesprekken dragen immers bij aan onze voorlichtende taak. Vandaar dat Proefdiervrij 50% op het budget voorlichting verantwoordt. Onder de kosten die volledig onder 'Wervingskosten' worden verantwoord, vallen o.a.: bankkosten, kosten drukken combola's en de kosten van het relatiesysteem. Het relatiesysteem wordt voor 50% ten laste van het fondsenwervingsbudget verantwoord. De drukkosten ten behoeve van het magazine komen voor 20% ten laste van het fondsenwervingsbudget.

1.4.5 Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen

Voor de dekking van risico's op korte en (middel)lange termijn heeft Proefdiervrij in 2021 een aantal wijzigingen aangebracht in haar beleid met betrekking tot reserves. Uitgangspunt voor de wijzigingen is het vinden van een balans tussen het verkleinen van het aantal reserves en het waarborgen van de continuïteit van ons werk. Vanaf 2021 houden wij 3 reserves aan: continuïteitsreserve, reserve financiering activa en de bestemmingsreserve projecten.

- Voor de dekking van risico's op korte termijn wordt een continuïteitsreserve aangehouden van 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Daaronder wordt verstaan: kosten eigen medewerkers, huisvestingskosten, kantoor- en administratiekosten, bestuurskosten en wervingskosten. Om o.a. schommelingen in de inkomsten uit nalatenschappen en beleggingen op te vangen, werd tot 2021 een

bestemmingsreserve van € 500.000 aangehouden. Om de bestemming te verduidelijken, hebben we deze reserve vrij laten vallen ten gunste van de bestemmingsreserve projecten.

- Voor reserves die vastliggen in materiële vaste activa wordt een reservefinanciering activa aangehouden. Deze reserve muteert met de investeringen, afschrijvingen en eventuele herwaarderingen van de materiële vaste activa.
- De bestemmingsreserve projecten wordt aangehouden ter dekking van toekomstige projectbestedingen ten gunste van de doelstelling.

Jaarlijks doet Proefdiervrij vier giftverzoeken met een specifieke bestemming. Deze worden verantwoord onder bestemmingsfondsen. Andere giften met een specifieke bestemming worden eveneens hier verantwoord.

1.4.6 Beleggingsbeleid

Proefdiervrij belegt in aandelen en obligaties, waarbij we verantwoord rendement en risico als uitgangspunten hebben. Ons beleid ten aanzien van dierproeven is strikt: bedrijven die zelf dierproeven doen of laten doen, zijn uitgesloten, ook als deze proeven gebaseerd zijn op een wettelijke verplichting. Ook beleggen we niet in dier-, milieu- of mensenvriendelijke fondsen. Onder deze randvoorwaarden is het belegd vermogen ondergebracht bij Triodos Bank. De afgelopen jaren vielen de beleggingsresultaten tegen, wat mede de reden is geweest dat Proefdiervrij ervoor heeft gekozen een nieuw contract af te sluiten vanaf 2018. Hierbij is het risicoprofiel voor de beleggingen aangepast van 'defensief' naar 'neutraal'. De beleggingsdoelstelling is vermogensbehoud, met een doelvermogen van € 1.500.000 in 2032. Iedere maand ontvangt Proefdiervrij een rapportage van de beleggingen van Triodos. Het beleggingsrendement 2021 is € 54.770 en dat is ten opzichte van 2020 (€ 94.150) een daling van € 39.380. Om een nog betere spreiding van risico te bewerkstelligen, is in 2001 een kantoorpand aangekocht (dit is ons huidige kantoor). Hiermee werd € 650.000 belegd in vastgoed, een risicomijdende en goed renderende investering, zoals in de afgelopen jaren is gebleken. Dit heeft tevens als voordeel dat geen geld meer hoeft worden uitgetrokken voor de huur van een kantoorruimte. Primo 2020 is de marktwaarde van het kantoorpand getaxeerd op € 855.000.

1.4.7 Analyse Baten en Lasten

Proefdiervrij heeft een robuuste basis van maandelijkse particuliere donaties. Van de donaties 2021 van particulieren ging 85,6 procent via een maandelijkse incasso. Het overige komt van giften (eenmalige incasso's en overschrijvingen) van particulieren. Daarnaast ontvangen wij baten door middel van nalatenschappen. Eind 2021 ontvingen wij nog een grote nalatenschap, waar wij niet meer op konden anticiperen wat betreft kosten. De totale realisatie baten 2021 is 22,2% hoger dan 2020. Voor deze baten hebben zich in 2021 geen bijzondere baten voor gedaan.

De totale lasten 2021 zijn lager dan begroot en lager dan 2020. Dit heeft met meerdere aspecten te maken, maar een heel belangrijke is straatwerving; door het tijdelijk stilleggen van deze activiteiten i.v.m. coronamaatregelen en daarna de arbeidsmarkt die het vinden van personeel zeer bemoeilijkte, zijn de uitgaven op deze posten veel lager uitgevallen. Daarmee hebben wij echter ook minder nieuwe donateurs aan ons weten te binden.

Voor de projectbestedingen geldt dat we in 2021 opnieuw actief hebben samengewerkt met meerdere partners. Wij hebben een totale toekenning gedaan van 696.445 euro gedaan voor projecten (via overeenkomsten, eigen projecten of cofinanciering, zie hoofdstuk 1.2.1 Financiële risico's), waarvan 438.805 euro in 2021 betaald is. De toezeggingen zijn iets lager dan begroot door verschillende aspecten waaronder minder dan 100% honoreringen in cofinanciering, waar wij wel vanuit gaan bij de toezeggingen.

1.5 Governance

1.5.1 Samenstelling bestuur en toezichhoudend orgaan

Algemeen directeur en bestuurslid per 31 december 2021:

Mevrouw D. Weijers

Naam lid	Portefeuille RvT	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Mevrouw H. Leenen	Communicatie en Marketing	Senior adviseur communicatie bij Staatsbosbeheer	n.v.t.
De heer E. Hilders	Financiën en Vermogensbeheer, voorzitter	Eigenaar Sjaak Adviseurs	Commissaris bij Money Brothers BV
De heer T. De Cock Buning	Wetenschap	Professor (emerit.) Vrije Universiteit van Amsterdam	Lid bestuur Stichting Bouwstenen voor Dierenbescherming: Wetenschappelijk (dierenwelzijn) adviseur. DCB-advies (zzp) Consult en Advies op het gebied van maatschappelijke vraagstukken.
Mevrouw M. Smid-Bakker	Communicatie en PR	Strategisch communicatieadviseur	n.v.t.
Mevrouw E. Veenstra	Personeel en organisatie	HR-adviseur De Dierenbescherming	n.v.t.

Tabel 5 Overzicht samenstelling Raad van Toezicht

1.5.2 Taak en werkwijze van directie en Raad van Toezicht

De directie bestaat uit één lid, die belast is met het bestuur van de stichting en het stichtingsbureau. De Raad van Toezicht (RvT) heeft een toezichthoudende taak. Daarnaast heeft de RvT een belangrijke klankbordfunctie voor de directie en geeft derhalve gevraagd (en ongevraagd) adviezen.

1.5.3 Bezoldigings- en vergoedingenbeleid

De directeur wordt conform de richtlijn van de Goede Doelen Nederland bezoldigd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting AVS Proefdiervrij de Regeling beloning directeuren van goededoelen-organisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De RvT ontvangt als zodanig geen bezoldiging. Een redelijke vergoeding voor de door hen ten behoeve van Proefdiervrij gemaakte kosten wordt op declaratiebasis verstrekt.

Salariëring van medewerkers gebeurt naar analogie van de overheidsschalen vastgesteld door het ministerie van Binnenlandse Zaken.

1.5.4 Wijze van benoemen en zittingsduur van directie en Raad van Toezicht

De benoeming van directieleden gebeurt door de RvT voor onbepaalde tijd.

De leden van de RvT worden benoemd voor een periode van vier jaar.

1.5.5 Verslag toezichthoudend orgaan

De RvT heeft in 2021 vijf keer vergaderd, iedere keer in aanwezigheid van de directie. Onderwerpen die tijdens de vergaderingen aan de orde geweest zijn:

- goedkeuring van de jaarstukken 2020
- personeelszaken
- evaluatie van RvT en directie
- voortgang uitvoering jaarplan 2021 en groeiplan 2020-2025
- evaluatie financiële positie
- impact maatregelen corona
- besteding projectgelden
- wijziging salaris n.a.v. benchmarkonderzoek

Tussentijds is de RvT door de directie maandelijks geïnformeerd over de uitvoering van het jaarplan middels het directieverslag. Elk kwartaal kreeg de RvT een financiële rapportage met toelichting over eventuele afwijkingen van de begroting. Daarnaast hadden de leden van de RvT onderling contact over onderwerpen en stonden zij de directie gevraagd en ongevraagd bij.

Voor de leden van de RvT geldt de volgende profielschets:

- staat volledig achter de doelstelling van Proefdiervrij
- globaal inzicht in alle voor de stichting relevante beleidsterreinen
- inzicht in de voor de stichting relevante omgevingsfactoren en vermogen dit te vertalen naar de strategie van de stichting
- heeft een langdurige en brede ervaring in het aandachtgebied waarvoor persoon is aangetrokken;
- heeft actuele kennis van het aandachtgebied waarvoor persoon is aangetrokken;
- heeft een relevant en uitgebreid netwerk in haar/zijn aandachtsgebied;
- besluitvaardig en adviesvaardig
- integer

De aandachtsgebieden zijn:

- communicatie, in brede zin van het woord, zowel marketing als pr
- personeel en organisatie
- financieel administratief/accounting en vermogensbeheer
- wetenschap en innovatie

1.5.6 Gedragscode en richtlijn

Stichting Proefdiervrij kijkt verder dan haar eigen doelstelling. Zij wil zich gedragen als een maatschappelijk bewuste en verantwoordelijke organisatie. Daartoe heeft Proefdiervrij onder andere een Beleggingsstatuut, waarin is vastgelegd dat, naast het feit dat Proefdiervrij geen belangen wil hebben in bedrijven die betrokken zijn bij dierproeven, ook aan de principes van People, Planet, Profit wordt voldaan. In de omgang met het publiek onderschrijft Proefdiervrij de richtlijnen en gedragscodes van de DDMA (Data Driven Marketing Association), o.a. over privacy, telemarketing en social media. Als lid van Goede Doelen Nederland houdt Proefdiervrij zich aan de richtlijnen ten aanzien van zaken als kostenverdeling, directiebeloning, straatwerving en de wet Telemarketing die in 2021 van kracht werd. Verder heeft Proefdiervrij het CBF-keurmerk (de Erkenning) en de ANBI-status, hetgeen verplichtingen ten aanzien van verslaglegging en verantwoording met zich meebrengt.

1.5.7 Databeveiligingsbeleid

Stichting Proefdiervrij handelt ten allen tijden in overeenstemming met de AVG. Tevens is dit een voorwaarde voor alle partners waarmee wordt samengewerkt. Er zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten met alle leveranciers van diensten. Bestanden worden uitgewisseld via een eigen ftp-server. Wij werken via een Cloud toepassing waarbij inloggen alleen kan via een ID en wachtwoord en op afstand een tweetraps authenticatie verplicht is. Er worden dagelijks back-ups gemaakt. Er is een gast account voor wifi aangemaakt. Alle medewerkers zijn zich bewust van de AVG. Ons relatiesysteem is door de leverancier aangepast en AVG-proof gemaakt. Stichting Proefdiervrij is zich bewust van de risico's, rechten en plichten voortvloeiende uit de AVG en handelt dienovereenkomstig.

1.5.8 Integriteitsbeleid

Regelingen

Proefdiervrij heeft een *klachtenregeling* voor donateurs en andere stakeholders. De nadruk ligt erop om te voorkomen dat een uiting van ongenoegen uitmondt in een klacht. Om dit te bewerkstelligen is er ook een interne procedure uitgeschreven zodat verantwoordelijkheden en taken helder zijn. Alle inkomende communicatie wordt snel, eerlijk en donateur-gericht afgehandeld. Een klacht kan grote impact hebben op de positie van Proefdiervrij, daarom staan wij regelmatig stil bij de klachtenregeling en de afhandeling daarvan. In 2021 zijn er 8 klachten binnengekomen bij de receptie (telefonisch, per post of per e-mail). Deze klachten gingen voornamelijk over de straatwerving en zijn direct opgepakt met het betrokken bureau. Alle klachten zijn afgehandeld. Geen van de klachten in 2021 is voorgelegd aan de klachtencommissie.

In 2020 is het integriteitsbeleid voor medewerkers opgesteld en vastgelegd. De directeur van Stichting Proefdiervrij is verantwoordelijk voor de integriteit binnen het team. In overleg is er ook een persoon in de Raad van Toezicht aangewezen als verantwoordelijke. Daarnaast is een klokkenluider meldpunt ingesteld via GIMD.

Het integriteitsbeleid is zowel van toepassing op de vaste medewerkers als de zzp'ers, vrijwilligers en stagiaires, waar Proefdiervrij mee samenwerkt. In 2021 zijn er geen wijzigingen geweest in dit integriteitsbeleid.

Sinds 2020 hebben wij zowel een interne als een externe vertrouwenspersoon (via GIMD), die beide beschikbaar zijn voor het dagelijkse team van Proefdiervrij. Dit zorgt ervoor dat iedereen altijd naar een vertrouwenspersoon toe kan stappen en daarin zelf een keuze kan maken of dat een directe collega is of een persoon die verder van de organisatie staat.

De gedragscode die voor het laatst in 2019 geüpdatet is, zal in 2022 geëvalueerd en waar nodig aangepast worden. In 2021 is deze niet gewijzigd.

Kwesties

In 2021 speelden er geen kwesties rondom integriteit.

Reflectie

De verantwoordelijke voor integriteit zorgt dat het team op de hoogte is van alle regelingen. In 2020 hebben alle medewerkers een kaartje gekregen met daarop de belangrijkste informatie omtrent ons integriteitsbeleid, inclusief contactpersonen en gegevens. Deze kaartjes hangen verspreid door het kantoorpand en zijn ook onderdeel van het inwerkdossier van nieuwe medewerkers. In 2021 is hierop alleen een telefoonnummer aangepast.

De interne vertrouwenspersoon heeft in 2021 twee bijeenkomsten georganiseerd met het team waarin diverse vraagstukken m.b.t. integriteit zijn besproken. Dit waren heel nuttige en vruchtbare meetings. Afhankelijk van de aard van de uitkomst, zullen een aantal ervan opgenomen worden in het personeelsbeleid en/of het integriteitsbeleid.

Persoonlijke gesprekken zijn van groot belang om de interne integriteit te kunnen monitoren. Gezien het feit wij ook in 2021 voornamelijk op afstand hebben gewerkt, vroeg dit opnieuw extra aandacht. Via telefonisch contact, af en toe afspreken op kantoor en video-bel verbindingen stonden deze gesprekken in 2021 hoog op de agenda.

1.6 Verwachte gang van zaken

Proefdiervrij heeft in haar groeiplan 2020-2025 de volgende doelen opgesteld om haar uiteindelijke doel van het vervangen van alle proeven op dieren te behalen.

“Vervangen van alle proeven op dieren”

In 2030 is biomedische en biotechnologische wetenschap zonder proefdieren de norm

	Stakeholder	Doelstelling 2025
1	wetenschap	In 2025 hebben we een groei van 30 (in 2019) naar 55 wetenschappelijke partners gerealiseerd
2	gezondheidsfondsen	In 2025 hebben wij het aantal samenwerkingen met gezondheidsfondsen uitgebreid van 1 (begin 2019) naar 4
3	politiek	Het budget dat de overheid beschikbaar stelt voor proefdiervrije innovatie is verhoogd van 1 miljoen per jaar in 2018 naar 3 miljoen per jaar in 2025
4	publiek	Het aantal online sympathisanten van Proefdiervrij is in 2025 met 25% toegenomen t.o.v. 2020
5	achterban	In 2025 hebben we een groei van 8% in aantal donateurs en een groei van 15% in donatiebedrag t.o.v. 2020

Zoals in bovenstaande overzicht te zien is, zijn er 5 stakeholdergroepen gedefinieerd waar de komende jaren de focus op ligt. Hieronder lichten we de stakeholders en bijbehorende doelstelling toe.

1.6.1 Wetenschap

Door samen op te trekken kunnen we krachten bundelen. De wetenschap speelt een centrale rol. In de wetenschap wordt nog steeds het grootste deel van de dierproeven uitgevoerd. Maar, belangrijker, wetenschappers hebben de sleutel naar een proefdiervrije wereld in handen, omdat zij innovatieve modellen ontwikkelen die geen gebruik maken van dieren. Er gebeurt veel op het vlak van proefdiervrije innovaties; er worden alternatieven ontwikkeld en initiatieven die proefdiervrije innovatie stimuleren en het bewustzijn vergroten. Wetenschappers leveren dus het bewijs dat een proefdiervrije wereld mogelijk is. Stichting Proefdiervrij ondersteunt de wetenschap waar mogelijk om dat bewijs te leveren. We stimuleren en financieren baanbrekend wetenschappelijk onderzoek.

Wanneer we een groei kunnen realiseren in het aantal wetenschappers dat met ons samenwerkt, komt de norm dichterbij. De doelstelling van 2025 draagt bij aan de doelstelling van 2030. We richten ons daarnaast samen met de voorvechters in de wetenschap op het verspreiden van kennis en bewustzijn onder andere wetenschappers over proefdiervrije methoden. Zo bouwen we met elkaar aan een netwerk dat laat zien dat een proefdiervrije wereld beter is voor mens en dier.

1.6.2 Gezondheidsfondsen

Gezondheidsfondsen financieren wetenschappelijk gezondheidsonderzoek en kunnen dus veel impact maken door proefdiervrij en humaan-gericht onderzoek te stimuleren. Samen kunnen we bewustzijn creëren door het gesprek aan te gaan over de bewijzen dat proefdiervrij onderzoek beter is voor dier én mens (dus patiënt!). We trekken hierin actief op met ons wetenschappelijk netwerk. Op deze manier werken we samen aan meer proefdiervrij en mensgericht onderzoek.

1.6.3 Politiek

De politiek kan immers de ruimte creëren waarin wetenschappers meer oplossingen kunnen ontwikkelen en toepassen. Dit kan zijn door extra onderzoeksgelden toe te wijzen voor proefdiervrij onderzoek, door het creëren van een innovatieklimaat waar proefdiervrije innovatie gestimuleerd en gewaardeerd wordt en door het opstellen van richtlijnen die de implementatie van proefdiervrije innovatie bevorderen. Er wordt bij de overheid een onderscheid gemaakt tussen financiering van proefdiervrije innovatie en financiering van 'Vervanging, Vermindering en Verfijning' van dierproeven. Wij kiezen er heel bewust voor om het budget voor proefdiervrije innovatie te verdrievoudigen. Het is van belang dat de politiek het voordeel van proefdiervrije innovatie inziet. In eerste instantie is dit van belang voor de financiering vanuit de overheid voor proefdiervrij onderzoek. Daarnaast is Proefdiervrij de verbinder tussen Nederlandse politiek en Europese plannen via onze deelname aan Eurogroup for Animals en we zijn de verbinder tussen het programma TPI en de Kamerleden.

1.6.4 Publiek

Bij het algemene publiek is er gering urgentiebesef rond proefdieren en weinig bewustzijn van alternatieven. We brengen het onderwerp dierproeven daarom voor hen dichterbij door te focussen op onderwerpen waar mensen dagelijks mee te maken hebben (denk aan cosmetica of voedselveiligheid). Hiermee streven we naar een toename van het aantal online sympathisanten. Hiermee bedoelen we mensen die ons volgen op social media, ingeschreven staan voor onze nieuwsbrief of onze website regelmatig bezoeken. Zij kunnen ons helpen informatie over proefdiervrije innovatie te verspreiden. Om het aantal online sympathisanten te laten groeien, richten we ons binnen het algemene publiek heel duidelijk op de twee persona's Floor en Sven.

1.6.5 Achterban

De achterban hebben we opgesplitst in actieve achterban en inactieve achterban. Met actieve achterban bedoelen we de donateurs die een relatie met ons hebben. Dit kan zijn door ons financieel met een gift of machtiging te steunen, maar ook door het verspreiden van onze boodschap, het tekenen van een petitie of het aangaan van een nalatenschap. De overige groep, de inactieve achterban, bestaat uit ex-donateurs die niet meer financieel aan ons gebonden, maar bijvoorbeeld ook uit mensen die de nieuwsbrief niet meer openen. Het faciliteren van de oplossing voor het probleem van proefdiergebruik kunnen wij als stichting alleen maar doen met behulp van de financiële bijdrage van onze achterban. Daarnaast vormt onze achterban een kritische massa die bijdraagt aan onze doelstelling. Wij hebben er bewust voor gekozen om twee doelstellingen neer te zetten. Uiteindelijk is het bedrag waar het om draait, maar als de donateursbase niet breed genoeg is, zijn we veel te kwetsbaar. Daarom zijn beide doelen belangrijk.

1.6.6 Rol van Proefdiervrij

Om bovenstaande doelen te bereiken, spelen communicatie en relatiemanagement een belangrijke rol. Hierin nemen wij de rol van *challenger* en *firestarter* op ons: we willen stakeholders inspireren en uitdagen om in te zetten op proefdiervrije innovatie. In al onze activiteiten houden wij onze kernwaarden aan: optimistisch, omdenken, oplossingsgericht en verbinden.

Bovenstaande leidt tot een bescheiden financieringsbehoefte die gedekt moet worden uit de baten van particulieren.

1.6.7 Begroting 2022

	Begroting 2022
BATEN	
	€
Baten van particulieren	2.280.000
Baten bedrijven	0
Baten loterijorganisaties	0
Baten uit subsidies overheden	124.000
Baten verbonden organisaties	135.000
Giften AVS	0
Nalatenschappen	285.632
Nalatenschappen AVS	144.135
Crowdfunding	0
Totaal geworven baten	2.968.767
Baten producten en diensten	0
Totaal Baten	2.968.767
LASTEN	
Besteed aan doelstellingen	
~ Fonds proefdiervrij onderzoek	1.033.400
~ Overige modules	346.700
~ Publiekscommunicatie	973.650
~ Communicatie donateurs	358.150
Totaal besteed aan doelstelling	2.711.900
Wervingskosten	650.625
Kosten beheer en administratie	88.700
Totaal Lasten	3.451.225
Saldo voor financiële baten en lasten	-482.458
Saldo financiële baten en lasten	67.458
Saldo van baten en lasten	-415.000

Tabel 6 Begroting 2022

2. JAARREKENING 2021

2.1 Balans per 31 december 2021

ACTIVA			
Vaste activa		2021	2020
		€	€
Materiële vaste activa	2.7.1 Materiële Vaste activa	455.751	488.832
Immateriële vaste activa	2.7.1 Materiële Vaste activa	0	0
Vlottende activa			
Effecten	2.7.2 Effecten	1.878.351	1.756.376
Vorderingen en activa	2.7.3 Vorderingen en activa	652.342	479.673
Liquide middelen	2.7.4 Liquide middelen	1.426.061	1.426.468
TOTAAL ACTIVA		4.412.505	4.151.349
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	2.7.5 Reserves en fondsen		
Continuïteitsreserve		1.594.392	1.000.000
Bestemmingsreserve		0	500.000
Reserve financiering activa		455.751	488.832
Instandhoudingsreserve		0	162.198
Bestemmingsreserve Projecten		1.360.490	600.000
		3.410.633	2.751.030
Fondsen			
Bestemmingsfondsen	2.7.6 Bestemmingsfondsen	0	2.288
		3.410.633	2.753.318
Langlopende schulden			
Langlopende projectverplichtingen	2.7.7 Langlopende projectverplichtingen	98.400	344.150
Kortlopende schulden			
Kortlopende projectverplichtingen	2.7.8 Kortlopende projectverplichtingen	728.038	690.000
Overige nog te betalen	Overige nog te betalen	175.434	363.889
		903.472	1.053.889
TOTAAL PASSIVA		4.412.505	4.151.349

Tabel 7 Balans per 31 december 2021 na resultaatbestemming

2.2 Staat van baten en lasten

		Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
		€	€	€
BATEN				
Baten van particulieren		3.194.031	2.559.000	2.600.458
Baten van bedrijven		6.884	15.000	5.553
Baten van verbonden (int.) organisaties		7.365	0	100
Baten van subsidies van overheden		0	0	19.284
Totaal geworven baten	2.8.1	3.208.280	2.574.000	2.625.395
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	2.8.2	-348	200	-265
Totaal baten		3.207.932	2.574.200	2.625.131
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
~ Fonds Proefdiervrij onderzoek		590.110	644.600	1.454.009
~ Overige Modules		339.484	331.300	128.427
~ Publiekscommunicatie		806.143	982.225	800.675
~ Communicatie Donateurs		260.475	329.250	257.564
Totaal besteed aan doelstellingen		1.996.211	2.287.375	2.640.675
Wervingskosten		510.877	645.875	667.760
Kosten beheer en administratie		74.263	79.200	65.082
Totaal lasten		2.581.351	3.012.450	3.373.517
Saldo voor financiële baten en lasten		626.581	-438.250	-748.385
financiële baten en lasten	2.8.3	33.022	70.750	97.350
Saldo van baten en lasten		659.603	-367.500	-651.036

Tabel 8 Staat van baten en lasten 2020 en 2021

2.3 Resultaatbestemming

	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Instandhoudingsreserve	-162.198	-672.918
Bestemmingsreserve Projecten	760.490	0
Bestemmingsreserve algemeen	-500.000	
Reserve financiering activa	-33.081	21.882
Continuïteitsreserve	594.392	0
Saldo van baten en lasten	659.603	-651.036

Tabel 9 Resultaatbestemming 2021 en 2020

2.4 Overzicht lastenverdeling

		BELEID		COMMUNICATIE			Werving baten	Beheer en administratie	Realisatie 2021	Begroot 2021	Realisatie 2020
		Fonds Proefdiervrij Onderzoek	Overige modules	Publieks-campagne	Publieks-communicatie	Communicatie donateurs					
Verstrekke (project)bijdragen	2.9.1 Verstrekke (project)bijdragen	448.555	247.890	-	-	-	-	-	696.445	741.000	1.329.046
Communicatiekosten	2.9.2 Communicatiekosten	-	-	-	597.199	107.785	430.514	-	1.135.497	1.495.750	1.397.600
Personeelskosten	2.9.3 Personeelskosten	113.126	73.199	-	173.016	126.435	66.545	46.581	598.902	610.000	510.961
Huisvestingskosten	2.9.4 Huisvestingskosten	2.641	1.709	-	4.040	2.952	1.554	1.088	13.983	23.400	13.920
Kantoorkosten	2.9.5 Kantoorkosten	15.105	9.774	-	23.102	16.882	8.885	6.220	79.968	80.000	67.067
Algemene kosten	2.9.6 Algemene kosten	4.938	3.195	-	-	-	-	18.008	26.141	20.500	22.207
Afschrijvingen	2.9.7 Afschrijvingen	5.745	3.717	-	8.786	6.421	3.379	2.366	30.414	41.800	32.717
Totaal lasten		590.110	339.484	0	806.141	260.475	510.877	74.263	2.581.351	3.012.450	3.373.518
Begroot 2021		644.600	331.300		982.225	329.250	645.875	79.200	3.012.450		
Gemiddeld aantal fte's 2021		1,74	1,22	0,00	2,52	1,65	0,78	0,78	8,70		
Gemiddeld aantal fte's 2020		1,74	1,10	0,00	2,52	1,65	0,78	0,78			8,70

Doelbestedingspercentage van de baten:			
Bestedingen aan doelstellingen/totale baten		62,23%	77,53%
Doelbestedingspercentage van de lasten:			
Bestedingen aan doelstellingen/totale lasten		77,33%	77,26%
Percentage wervingskosten:			
Wervingskosten/som van geworven baten		15,92%	19,76%
Norm kostenbeheer en administratie:			
Kosten beheer en administratie/totale lasten		2,88%	3,04%

Tabel 10 Lastenverdeling beleid, communicatie, fondsenwerving: Proefdiervrij verantwoordt 50% op het budget voorlichting. Onder de kosten die volledig onder 'Werving baten' worden verantwoord, vallen o.a.: bankkosten, kosten drukken combola's en de kosten van het relatiesysteem. Het relatiesysteem wordt voor 50% ten laste van het fondsenwervingsbudget verantwoord. De drukkosten ten behoeve van het magazine komen voor 20% ten laste van het fondsenwervingsbudget.

2.5 Kasstroomoverzicht

	2021	2020
Kasstroom uit activiteiten	€	€
Totaal Baten	3.207.932	2.625.131
Totaal Lasten	2.577.534	3.373.516
Exploitatieresultaat	630.398	-748.385
Afschrijvingen	42.312	32.717
Financiële baten en lasten	54.770	97.350
Ongerealiseerde resultaten effecten	-28.040	-94.149
Cash-flow	699.628	-712.469
<i>Mutaties in:</i>		
Vorderingen en activa	-172.669	-76.868
Kortlopende schulden	-396.165	562.466
	-568.834	485.599
Totaal kasstroom uit activiteiten	130.614	-227.424
Kasstroom uit investeringen		
Investeringen materiële vaste activa	-9.232	54.599
Investeringen in beleggingen	-661.283	-308.385
Verkopen van beleggingen	539.308	358.898
Totaal kasstroom investeringen	-131.207	-4.089
Totaal kasstroom	-407	-231.511
Beginsaldo Liquide middelen	1.426.468	1.657.979
Totaal Kasstroom	-407	-231.511
Eindsaldo liquide middelen	1.426.061	1.426.468

Tabel 1 Kasstroomoverzicht

2.6 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

2.6.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis Richtlijn 650 voor “Richtlijn Fondsenwervende organisaties” van de Raad voor de jaarverslaglegging. Doel van deze richtlijn is inzicht te geven in de kosten van de organisatie en besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor die fondsen bijeengebracht zijn. De jaarrekening is opgesteld in euro's. In de consolidatie zijn betrokken de Stichting AVS Proefdiervrij en de Anti-Vivisectie Stichting. Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit van de organisatie.

2.6.2 Vergelijkende cijfers

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.6.3 Algemene grondslagen van waardering

Bij het opstellen van de jaarrekening is de Richtlijn Fondsenwervende organisaties gevolgd. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.6.4 Materiële vaste activa

Waardering van de materiële vaste activa vindt plaats tegen aanschafwaarde, verminderd met lineaire afschrijvingen welke zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

de onderhoudskosten worden conform de componentenmethode geactiveerd en afgeschreven.

De afschrijvingspercentages zijn als volgt:

Pand	4%
Inrichting	20%
Inrichting kantoor	20%
Kantoormachines (hardware)	33%
Software	33%

2.6.5 Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De aandelen, obligaties en beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen beurskoers. Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder resultaat beleggingen.

Transactiekosten voor aan- of verkopen worden via de staat van baten en lasten verantwoord. De effecten zijn volledig eigendom van Stichting AVS Proefdiervrij en staan ter vrije beschikking.

2.6.6 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen.

2.6.7 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, de liquide middelen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Onvoorwaardelijke projectverplichtingen leiden tot het ontstaan van een schuld aan een projectpartner op het moment van het genomen interne besluit en nadat dit besluit is gecommuniceerd met de projectpartner.

Voorwaardelijke projectverplichtingen leiden tot het ontstaan van een schuld aan een projectpartner op het moment van het genomen interne besluit, dit besluit is gecommuniceerd met de projectpartner en door de projectpartner aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

2.6.8 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

2.6.9 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

2.6.10 Lasten

Financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

2.6.11 Personeelsbeloning

Salarissen, pensioenlasten en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

2.6.12 Kostentoerekening

De verstrekte projectbijdragen worden honderd procent toegerekend aan de doelbesteding van Proefdiervrij via het Fonds Proefdiervrij Onderzoek en Overige modules. De algemene kosten worden voor honderd procent toegerekend aan beheer en administratie. De communicatiekosten worden verdeeld over de lastencategorieën Beleid, Communicatie en werving baten op grond van de fte.

Jaarlijks worden de personeelsleden op basis van een planning verdeeld over de doelstellingen en de overige lasten.

Bij de verdeling is uitgegaan van de volgende verdeling van fte's (gemiddeld):

	fte's 2021	fte's 2020
Fonds Proefdiervrij onderzoek	1,74	1,74
Overige modules	1,22	1,22
Publiekscommunicatie	2,52	2,52
Communicatie Donateurs	1,65	1,65
Fondsenwerving	0,78	0,78
Beheer en administratie	<u>0,78</u>	<u>0,78</u>
Totaal	8,70	8,70

De norm voor kosten van beheer en administratie is gesteld op 3,5%.

2.7 Toelichting op de balans

2.7.1 Materiële Vaste activa						
	Pand	Grond	Onderhoud	Website	Hardware	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand 1 januari 2021						
Aanschaf	512.437	170.813	145.025	35.695	12.257	874.115
Cumulatieve afschrijvingen	-266.468	0	-112.325	-4980	-1.510	-385.284
	245.969	170.813	32.700	30.715	8.635	488.831
Mutaties boekjaar 2021						
Aanschaf 2021	0	0	9.232	0	0	9.232
Af: Afschrijvingen 2021	-20.498	0	-6.725	-11.898	--3.192	-42.312
Af: desinvestering aanschafwaarde						
Desinvestering cumulatieve afschrijvingen						
	-20.498	0	2.508	-11.898	-3.192	-33.080
Stand 31 december 2021						
Aanschaf	512.437	170.813	154.257	35.695	10.145	883.347
Cumulatieve afschrijvingen	-286.966	0	-119.050	-16.879	-4.702	-427.596
	225.471	170.813	35.208	18.816	5.443	455.751

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages: Pand 4%, onderhoud 20% en Software/website 33%. Op de grond wordt niet afgeschreven. Het pand is op 28 januari 2020 getaxeerd op € 855.000. De materiële vaste activa worden ingezet in het kader van de bedrijfsvoering.

Tabel 22 toelichting op de balans: Materiele vaste activa

2.7.2 Effecten

Het verloop van de beleggingen kan als volgt worden weergegeven:

	Aandelen	Obligaties	Totaal
	€	€	€
Saldo 1 januari 2021	928.610	827.766	1.756.376
Aankopen	139.861	484.176	624.037
Verkopen en uitlotingen	-156.056	-383.252	-539.308
Koersresultaten	63.602	-26.356	37.246
Saldo 31 december 2021	976.017	902.334	1.878.351

De opbouw van de post beleggingen ultimo boekjaar is als volgt:

	2021	%	2020	%
Aandelen	976.017	52,0%	928.611	52,9%
Obligaties	902.334	48,0%	827.766	47,1%
	1.878.351	100%	1.756.377	100%

Tabel 33 Toelichting op de balans: Effecten

2.7.3 Vorderingen en activa

	2021	2020
	€	€
Rente Obligaties	7.002	8.075
Te ontvangen nalatenschappen	368.143	371.489
Te ontvangen nalatenschappen AVS	249.002	34.350
Debiteuren	0	0
Te ontvangen bedragen	27.000	37.704
Overige vorderingen	0	26.858
Kruisposten	0	0
Voorraad verkoopartikelen	1.195	1.195
Saldo 31 december 2021	652.342	479.671

Tabel 44 Toelichting op de balans; Vorderingen en activa

2.7.4 Liquide middelen

	2021	2020
	€	€
Kas	349	318
ING Bank	892.198	944.643
Triodos	414.227	407.415
Bank AVS	119.287	74.092
Saldo 31 december 2021	1.426.061	1.426.468

De liquide middelen zijn vrij opneembaar

Tabel 55 Toelichting op de balans; Liquide middelen

2.7.5 Reserves en fondsen		
	2021	2020
Continuïteitsreserve	€	€
saldo per 1 januari 2021	1.000.000	1.000.000
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	594.392	0
Saldo 31 december 2021	1.591.392	1.000.000

Voor dekking van risico's op korte termijn wordt een continuïteitsreserve aangehouden van 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Daaronder wordt verstaan de kosten van eigen medewerkers, huisvestingskosten, kantoor- en administratiekosten, bestuurskosten en wervingskosten.

	2021	2020
Bestemmingsreserve	€	€
Saldo per 1 januari 2021	500.000	500.000
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	-500.000	0
Saldo 31 december 2021	0	500.000

Om schommelingen in de inkomsten uit nalatenschappen en beleggingen op te vangen, werd tot 2021 een bestemmingsreserve van € 500.000 aangehouden. Om de bestemming te verduidelijken, hebben we deze reserve vrij laten vallen ten gunste van de bestemmingsreserve projecten.

	2021	2020
Reserve financiering activa	€	€
Saldo per 1 januari 2021	488.832	466.950
Onttrekking volgens resultaatbestemming	-33.081	21.882
Saldo per 31 december 2021	455.751	488.832

	2021	2020
Instandhoudingsreserve	€	€
Saldo per 1 januari 2021	162.198	835.115
Onttrekking volgens resultaatbestemming	-162.198	-672.917
Saldo per 31 december 2021	0	162.198

De instandhoudingsreserve werd aangehouden om de realisatie van de doelstellingen op lange termijn te waarborgen. Deze reserve hebben we laten vrijvallen ten gunste van de continuïteitsreserve.

De continuïteitsreserve in combinatie met de bestemmingsreserve projecten waarborgt ook de doelstellingen op (middel)lange termijn.

	2021	2020
Bestemmingsreserve Projecten	€	€
Saldo per 1 januari 2021	600.000	600.000
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	760.490	0
Saldo per 31 december 2021	1.360.490	600.000

De bestemmingsreserve projecten wordt aangehouden ter dekking van toekomstige projectbestedingen ten gunste van de doelstelling. .

Tabel 66 Toelichting op de balans; Reserves en fondsen

2.7.6 Bestemmingsfondsen				
	Saldo per 1 januari 2021	Ontvangen	Bestedingen	Saldo per 31 december 2021
	€	€	€	€
11.02 en 13.04 Plastinaten	2.288	30	2.318	0
15.01 Hartspiermodel	0	0	0	0
15.03 en 16.03 Living Biobank	0	424	424	0
15.04 en 16.04 Bloedvatenonderzoek	0	0	0	0
17.01 en 19.04 Alzheimeronderzoek	0	220	220	0
17.02 Leverziekten	0	10	10	0
17.03 Haarvaatjes op een chip	0	25	25	0
17.04 Virusonderzoek	0	419	419	0
18.01 Slokdarmkanker	0	0	0	0
18.02 Astmaonderzoek	0	1.424	1.424	0
18.03 Fred- Brandwondenstichting	0	260	260	0
19.01 Vital Tissue	0	60	60	0
19.02 Longonderzoek 2020	0	504	504	0
19.03 Botmetastase	0	60	60	0
18.06 Honden uit hartonderzoek- De Vries	0	426	426	0
20.22 HIV	0	8.315	8.315	0
21.12 Gewricht	0	40.055	40.055	0
21.15 multi organ on chip- Masereeuw	0	16.130	16.130	0
21.15 multi organ on chip- Balkom	0	16.130	16.130	0
21.16 voedselveiligheid	0	30.482	30.482	0
21.18 oogonderzoek - vd Meer	0	15.633	15.633	0
21.18 oogonderzoek- Garanto	0	15.633	15.633	0
21.18 oogonderzoek - Afanasyeva	0	10.000	10.000	0
21 COVID-onderzoek	0	4.446	4.446	0
	2.288	160.684	162.972	0

Tabel 77 Toelichting op de balans; Bestemmingsfondsen

2.7.7 Langlopende schulden		
	2021	2020
	€	€
Langlopende projectverplichtingen	98.400	344.150
Saldo 31 december 2021	98.400	344.150

Tabel 18: toelichting op de balans: overzicht langlopende schulden

2.7.8 Overige schulden en nog te betalen		
	2021	2020
	€	€
Loonheffing	15.308	13.671
Verlofdagen	19.401	18.148
Accountantskosten	10.619	7.000
Beheerkosten/ Bankkosten Triodos	10.460	0
Crediteuren	114.147	318.348
Overige schulden en nog te betalen	5.500	5.252
projectverplichtingen op korte termijn	728.028	1.035.613
Saldo 31 december 2021	903.472	1.398.031

Tabel 89 Toelichting op de balans; Overige schulden en nog te betalen.

Langlopende schulden, crediteuren en overige schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

2.7.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Vruchtgebruik nalatenschappen

Bij 3 lopende nalatenschappen is er sprake van vruchtgebruik. Aangezien er geen betrouwbare inschatting kan worden gemaakt van de (verwachte) omvang van deze nalatenschappen zijn de baten niet verantwoord onder de baten uit nalatenschappen.

Bij 1 nalatenschap is er een onzekerheid over de hoogte van de verkrijging, wij hebben in onze berekening rekening gehouden met een nog opvraagbaar kindsdeel van € 600.000,= , als dat niet opgevraagd wordt voor 2028 kan de verkrijging nog hoger worden met 1/9 van dit bedrag.

Verplichting Energie label C voor kantoorgebouwen

Met ingang van 2023 moeten kantoorgebouwen in Nederland voldoen aan tenminste energie label C. Wij zullen als stichting de benodigde investeringen doen in 2022 om aan deze voorwaarde te voldoen.

2.8 Toelichting op de baten

2.8.1 Baten			
	Realisatie'21	Begroting'21	Realisatie'20
	€	€	€
Donaties en giften	2.328.473	2.128.000	2.273.142
Nalatenschappen Proefdiervrij	612.230	295.000	278.083
Nalatenschappen AVS	260.212	151.000	74.170
Overige baten eigen fondswerving	0	0	0
	3.200.915	2.574.000	2.625.395

Tabel 20 Toelichting op de baten

2.8.2 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			
	Realisatie'21	Begroting'21	Realisatie'20
	€	€	€
Verkoopartikelen			
Netto-omzet	0	200	55
Af: Kostprijs	-348	0	-319
Af: Afboeken oude voorraad	0		0
Brutowinst	-348	200	-265

Tabel 21; Toelichting op de baten; Baten als tegenprestatie voor levering producten en/of diensten

2.8.3 Financiële baten en lasten			
	Realisatie'21	Begroting'21	Realisatie'20
	€	€	€
Rente	6.676	12.500	9.497
Dividend	13.871	2.250	13.216
Gerealiseerde koersresultaten	9.206	1.000	99.928
Ongerealiseerde koersresultaten aandelen	28.039	75.000	-5.779
Kosten beleggingen	-21.935	-20.000	-19.513
Renterekening courant	-2.837	0	0
	33.022	70.750	97.350

Tabel 22; Toelichting op de baten; Financiële baten en lasten

Verschillenanalyse baten ten opzichte van de begroting

Baten van particulieren

Dit jaar is op de post 'donaties en giften' € 207.838 meer binnengekomen dan begroot en € 62.696 meer dan in 2020. Wij hebben ervaren dat onze trouwe donateurs grotere bedragen doneren. Daarnaast hebben we de giftverzoeken sinds 2 jaar op andere momenten in het jaar, wat zeer goede resultaten oplevert. De toename in nieuwe donateurs was minder groot dan voorzien, terwijl de uitstroom min of meer gelijk bleef. Door middel van nieuwe manieren van werven, gebruik van andere kanalen, zetten we in de toekomst in op het uitbreiden van het aantal donateurs om zo risico's te spreiden.

Bestemde baten

Bestemde baten worden toegevoegd aan de bestemmingsfondsen en zijn verantwoord als bestemde bestedingen op de balans onder 2.7.6 Bestemmingsfondsen.

Nalatenschappen

Bij Proefdiervrij is op deze post ruim meer binnengekomen dan het voortschrijdende tien jaar gemiddelde (maar liefst 612.230 euro, t.o.v. 285.632 euro). De inkomsten uit erfenissen bij de AVS zijn ook veel meer dan het tien jaar gemiddelde (namelijk 260.212 euro t.o.v. 144.135 euro). Deze hogere inkomsten uit nalatenschappen dan verwacht, zorgen in 2021 voor een substantieel deel van de toename in baten.

2.9 Toelichting lasten

2.9.1 Projectbijdragen			
	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Diverse w.o. ZonMw	150.000	644.600	957.796
Overige fonds proefdiervrij onderzoek	373.555	331.300	371.250
Vrijval subsidieverplichting voorgaande jaren	-75.000	0	0
Diverse eigen projecten	247.890	0	0
	696.445	741.000	1.329.046

Tabel 23 Toelichting op de lastenverdeling; Fonds Proefdiervrij Onderzoek

2.9.2 Communicatiekosten			
	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Mediakosten	57.695	37.500	15.680
Telefoondiensten/door to door	662.698	928.250	1.000.761
Diverse wervingscampagnes	35.465	72.000	44.983
Druk- ontwerp- en advieskosten	33.831	55.000	21.169
Informatie aan donateurs	204.789	272.750	150.012
Internet/Sociale Media	59.946	65.000	54.802
Diverse projecten waaronder dierdonorcodicil	3.499		21.084
Kosten betalingsverkeer	40.547	30.000	38.503
Overige kosten	29.272	25.250	50.605
Nalaten	7.756	10.000	0
	1.135.497	1.495.750	1.397.600

Tabel 24; Toelichting op de lastenverdeling; uitbesteed werk

2.9.3 Personeelskosten			
	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Salarissen	403.694	425.000	344.079
Pensioenlasten	24.812	35.000	25.079
Sociale lasten	96.778	85.000	88.550
Overige personeelskosten	22.982	20.000	9.825
Tijdelijke krachten	67.780	55.000	44.553
	616.045	620.000	512.086
Ziekengeld	-17.143	-10.000	-1.125
	598.902	610.000	510.961

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar 2021 bedroeg 8,7 (in 2020 was dat 8.7)

Tabel 25; Toelichting op de lastenverdeling; Personeelskosten

Bezoldiging Directie en Raad van Toezicht

<i>Naam:</i> D. Weijers		
<i>Functie:</i> Directeur		
<i>Dienstverband:</i> Onbepaalde tijd		
<i>Uren:</i> 40 uur per week		
<i>Parttime percentage:</i> 100		
<i>Periode:</i> 1 jan t/m 31 dec 2021		
	D. Weijers	D. Weijers
	2021	2020
	€	€
Jaarinkomen		
~ Bruto jaarloon	54.944	51.189
~ Vakantietoeslag	4.254	4.095
<i>Totaal jaarinkomen</i>	<i>59.198</i>	<i>55.284</i>
~ Eenmalige uitkeringen	0	0
~ Pensioenlasten	3.475	5.602
Totaal bezoldiging	62.673	60.886

Tabel 26; Toelichting op de lastenverdeling; bezoldiging directie en Raad van Toezicht

De leden van de Raad van toezicht ontvangen als zodanig geen bezoldiging. Een redelijke vergoeding voor de door hen ten behoeve van Proefdiervrij gemaakte kosten wordt op declaratiebasis verstrekt.

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting AVS Proefdiervrij de Regeling beloning directeuren van goeddoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij Stichting AVS Proefdiervrij vond plaats door de RvT. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 345 punten met een maximaal jaarinkomen van EUR 100.527 (1 FTE/12 mnd.). De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2021 voor D. Weijers (1 FTE/12 mnd.): € 59.198. Deze beloning bleef binnen de geldende maxima. De belaste vergoedingen/bijstellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

2.9.4 Huisvestingskosten			
	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Onderhoudskosten Pand	6.653	10.000	7.582
Overige huisvestingskosten	7.331	13.400	6.338
	13.983	23.400	13.920

Tabel 27; Toelichting op de lastenverdeling; huisvestingskosten

2.9.5 Kantoorkosten			
	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Kantoorbenodigdheden	642		968
Telefoonkosten	0		0
Reis-Verblijfkosten	226		851
Portokosten	2.513		3.315
Kopieerkosten	2.825		2.728
Huisstijl Items	12.732		14.759
Computer/Serverkosten	23.299		21.021
Vakliteratuur	15.074		13.460
Verzekeringen	6.594		4.673
Overige kantoorkosten	16.064		5.293
	79.968	90.000	67.067

Tabel 28; Toelichting op de lastenverdeling; kantoorkosten

2.9.6 Algemene kosten			
	Realisatie 2021	Begroot 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Accountant	20.063	15.000	17.443
Kosten Raad van Toezicht	41	1.000	213
Salarisadministratie	2.882	2.000	1.796
div. algemene kosten	3.155	2.500	2.755
Administratie AVS	0	0	0
	26.141	20.500	22.207

Tabel 29; Toelichting op de lastenverdeling; algemene kosten

2.9.7 Afschrijvingen			
	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Afschrijving kantoorpand	20.498	26.800	20.498
Afschrijving inrichting	6.725	5.000	5.729
Afschrijving hard- en software	3.192	5.000	1.510
Afschrijving website	11.898	5.000	4.980
	42.312	41.800	32.717

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages: Pand 4%, onderhoud 20% en Software/website 33%.
De materiële vaste activa worden ingezet in het kader van de bedrijfsvoering.

Tabel 30 Toelichting op de lastenverdeling; afschrijvingen

2.10 Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te 's-Gravenhage op 24 maart 2022.

Mevrouw D. Weijers
Bestuurder

De heer E. Hilders
Voorzitter raad van toezicht en portefeuille Financiën

Mevrouw H. Leenen,
Lid raad van toezicht, portefeuille Communicatie en Marketing

De heer T. De Cock Buning,
Lid raad van toezicht, portefeuille Wetenschap

Mevrouw E. Veenstra,
Lid raad van toezicht, portefeuille Personeel en Organisatie

Mevrouw M. Smid,
Lid raad van toezicht, portefeuille Communicatie en PR

3. OVERIGE GEGEVENS

3.1 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant